

SUVANNON SEUTU

SAKKOLAN JA METSÄPIRTIN PITÄJÄLEHTI

Kesäisiä matkatunnelmia on kertynyt tämän lehden sivuille runsaasti. Opiskelijoiden tutustumismatkalla sukujuurille Sakkolaan kamerat raksuivat myös ahkeraan: oheinen paikallisten autoremontti sattui Anne Heinosen silmään.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

ENO PALASI PESULLE
SYVÄRILLE
sivut 8-10

OPINTOMATKALLA
SAKKOLASSA
sivut 11-13

METSÄPIRTIN
TAIPALEENKYLÄ 1870
sivut 18-19

HAAVEMAJASTA
TOTTA?
sivu 20

N:o 7 • 2001

MARRASKUU

TOIMITUKSEN TUOLI

Muistot kunniassa

Kesäiset kotiseutumatkot muistoi-
neen näyttäytyvät monen kirjoituksen
voimalla tämän lehden sivuilla. Yksi
mielenkiintoinen retki oli sakkolais-
juurisille nuorille suunnattu opinto-
matka Sakkolaan, mutta myös muut
vanhoja kotikontuja kolumneet kirjoit-
tavat ajatuksiaan.

Sakkola-Museon toinen kesäkausi
sujui hyvin, ja seuraavaa vuotta jo
suunnitellaan. Museon toiminnan tu-
kemiseksi on tarjolla uusi tuote, Sak-
kola-aiheiset joulukortit.

Tilatkaapa ja tervehtikää ystäviä ja
sukulaisia ainutlaatuisilla joulukorteil-
la! Tilauksia voi lähettää Sakkola-
Museon osoitteella tai soitella suoraan
museovastaava Juha Kuismalle.

Suvannon Seudussa valmistellaan jo
tulevaa vuotta 2002. Metsäpirttiläiset
ovat jo vankasti mukana pitäjälehd-
teossa, ja parhaillaan viritellään yhteis-
työtä myös Vuoksen väen kanssa.
Laitakaahan sanaa kiertämään!

Ja vinkiksi tietysti: myös Suvannon
Seutu on hyvä joululahja. Vuosikerta
2002 maksaa 20 euroa, eli ei sataakah-
takymppiä. Sillä saa kahdeksan lehteä
kotiin kannettuna.

Valoisaa itsenäisyyspäivän ja joulun
odotusta. - MRT

Neulakintaiden ohje?

Onko ketään, joka voisi neuvoa
Suvannon Seudun palstalla – tai ai-
nakin antaa yhteystietonsa julkais-
tavaksi – että miten tehdään neula-
kintaat?

Vai onko taito jo mennyt maanra-
koon? Olisi hyvä saada selkeät oh-
jeet, toivottelee nimimerkki Ohjet-
ta kaipaava

SAKKOLAN KIRKONKYLÄN NUORISOSEURA ry:n SYYSKOKOUS

Pidetään Pirkkalassa Pirkanpirtillä lauantaina

17. päivänä marraskuuta 2001 klo 13.

Esillä sääntöjen määräämät asiat.

Tervetuloa

Johtokunta

Johtokunta kokoontuu klo 12.30.

SAKKOLAN KIRKONKYLÄN NUORISOSEURAN ja SAKKOLAN SOTAINVALIDI- ja VETERAANIKERHON Yhteistä JOULUJUHLAA VIETETÄÄN

Pirkkalassa Pirkanpirtillä 17.11.2001.

Tilaisuus alkaa klo 14. pikkujoulupuorolla.

Puuron jälkeen jatkamme joululaulujen ja ohjelman merkeissä.

Joulupukki vieraile lasten ja vähän isompimpien iloksi.

Arpajaiset!

Tervetuloa!

Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseura
Sakkola Sotainvalidi- ja Veteraanikerho

Halutaan ostaa

METSÄPIRTIN HISTORIA vuodelta 1953.

Vastaukset puh. 014 – 718 274, iltaisiin 014 – 713 718.

SAKKOLA-SEURAN PIKKUJOULU 8.12.01

Sakkola-Seuran pikkujoulua vietetään lauantaina 8.12.

klo 13.- Ravintola Nyyrikissä (teatteriravintola) Pohjolankatu 2,
Helsinki. Joulupöytä maksaa 110 mk. Ohjelmassa on laulua ja
soittoa ja halukkaat voivat pyörähdellä musiikin tahdissa.

Arpajaisia varten toivotaan kohtuuhintaisia voittoja.

Tutut soittajat Martti Frank ja Tuomo Juurinen soittavat ja laulat-
tavat. Heikki Karjalainen on osoittautunut eteväksi kitaristiksi ja
laulajaksi, joten toivottavasti kitara ei unohdu kotiin.

Jäsenkirjeestä unohtui ilmoittautuminen. Sitovat ILMOITTAU-
TUMISET MARRASKUUN LOPPUUN mennessä Eila Arolle
p. 09- 884 9402 tai Meeri Häkkiselle 09-801 1381. Viestin voi
jättää myös puhelinvastaajaan.

Tervetuloa perheen ja ystävien kanssa!

PAUKUN PALSTA

Sakkolalaisten opintomatka Kannakselle

Sakkola säätiön hallitus teki vuosi-
sitten päätöksen, että sakkolalaista su-
kua oleville opiskelijoille järjestetään
mitättömien stipendien jakamisen si-
jasta opintomatka Sakkolaan ja muu-
alle Vahaan Suomeen. Tällöin päätet-
tiin, että tähän tarkoitukseen käytetään
säätiön sakkolalaisjuurisista opiskelijo-
ista varten olevan stipendirahaston va-
roja.

Säätiön sponsoroiman matkan tarkoi-
tuksena oli, että tällä tavoin saisimme
nuoremman polven kiinnostumaan
omista juuristaan ja karjalaisuudestaan.
Halusimme myös tutustuttaa nuorta
opiskelijapolvea esivanhempiansa
asuineutuihin ja Karjalan kauneuteen.

Opintomatka Sakkolaan tehtiin syys-
kuun alussa. Matka oli kaikin puolin
onnistunut. Sää oli varsin miellyttävä
ja hotellimajoituskin Vakjärvellä oli
kohtuullisen hyvä. Matka meni jälleen

kerran yli odotusten ja uskon, että se
saavutti tarkoituksensa.

Menomatalla tutustuimme Talin-
Ihantalan taistelutantereeseen sekä
Summan lohkoon. Äyräpäässäkin poik-
kesimme katsomassa Äyräpään-Vuo-
salmen taistelukenttää. Monen matkal-
le osallistuneen isät tai isoisät ovat tais-
telleet Suomen vapauden ja itsenäisyy-
den puolesta näillä rintamilla.

Opintomatkalle osallistui neljäkym-
mentä henkeä, joista noin puolet oli
opiskelijoita ja toinen puoli vanhem-
paa väkeä. Opintomatka oli siinäkin
mielessä erityisen onnistunut, kun van-
hempi väki kertoi nuorisolle kokemuk-
sistaan ja muistoistaan ja nuoremmat
kuuntelivat ja kyselivät innostunees-
ti.

Toisen matkapäivän ohjelmaa jou-
duimme supistamaan reippaasti, sillä
kaikki halusivat käydä sukujensa ko-
tipaikoilla. Niinpä meiltä jäi Taipaleen
taistelukentät näkemättä, emmekä eh-
tineet käydä Inkerinmaan puolellakaan
katsomassa jatkosodan rintamalinjoja.

Kävimme tutustumassa matkalaisten
kotipaikkoihin Petäjärvellä, Kivini-
messä, Kasarmilassa, Pannusaareissa,
Kirkonkylässä, Haparaisissa, Keljassa,
Hovinkylässä, Ojaniemessä, Lapinlah-
dessa ja Riiskassa. Laatokkaa kävim-
me ihailmassa Taipaleenjoen etelä-
puolella Metsäpirtissä.

Veimme myös avustustavaraa Sakko-
lan kirkolle Puna-armeijan koululle
sekä Sakkolan kunnalliskodissa oleval-

le Käkisalmen alueen orpolasten kou-
lukodille. Samalla tutustuimme näiden
laitosten toimintaan.

Tarkoituksena oli lisäksi tutustuttaa
suomalaisia opiskelijoita venäläisiin
opiskelijoihin, mutta tällaista tilaisuut-
ta emme saaneet järjestetyksi. Tämä ei
kuitenkaan haitannut vähääkään mat-
kan onnistumista. Nähdäkseni nuoret
opiskelijat viihtyivät varsin hyvin
omassa porukassa vanhemman väen
parissa, vaikka matkalaisia oli, voidaan
melkein sanoa, vauvasta vaariin. Nuo-
rimmat osallistujat olivat 18-vuotiaita
ja vanhimmat 81-vuotiaita.

Olen saanut opintomatkaista pelkäs-
tään positiivista palautetta. Kukaan ei
ole uskaltanut moittia matkan järjeste-
lyä. Omat kokemukseni opintomatkan
järjestämisestä ovat niin hyvät, että
voisimme ehkä parin, kolmen vuoden
kuluttua järjestää saman tapaisen mat-
kan, mikäli säätiön varat antavat myö-
den ja innostusta riittää. Kiitos kaikil-
le matkalle osallistuneille, kun jaksoit-
te kertoa ja jaksoitte kuunnella!

Hannu J. Paukku

Sakkola Säätiön
valtuuskunnan puheenjohtaja

Harjatie 5

32210 LOIMAA KK

p. 02-7628152

0500-741296

e-mail:

hannu.paukku@punkalaidun.fi

Talvisodan Erillinen Pataljoona 6 (Er.P 6)
Pataljoonan perinneyhdistyksen asevelijuhla pidetään Tampereella,
Suomalaisen Klubin huoneistossa, Puutarhakatu 13,
Keljan taistelun 62. vuosipäivänä 27.12.2001 klo 12.00.

Ilmoittautumiset 30.11.2001 mennessä Heino P. Paavilainen,
Itsenäisyydenkatu 12 E 26100 Rauma. Puh/fax 02- 822 0728.

Tervetuloa aseveljet omaisineen, kaatuneiden ja kuolleiden aseveljien omaiset,
lotat sekä säätiöiden edustajat.

Kunniamerkit.

TURKKISEN TURINAT

Syysillan hämärissä tässä tutkailen kulunutta kesää ja syksyä säätiön vinkkelistä. Monenmoiset kesätapahtumat ovat takana, mutta toimintatahti sen kun jatkuu. Ilahduttavaa on ollut uusin nuorempien sukupolvien uteliaisuus sakkolalaisjuuriinsa ja mukautulo karjalaistoimintaan

kotipaikkansa karjalais- tai pitäjäseuroihin.

Itselläni on ollut ilo tutustua yhteistyökumppaneihin metsäpirttiläisiin ja vuokselalaisiin sekä ErP 6 veteraaneihin, Keljan sankarien harvenneiden joukkojen perinteen ylläpitäjiin. Tampereella heinäkuussa kokoonnuimme perinneyhdistyksen kokoukseen Räsäläisten-Säätiön,

Käki-Säätiön, Kauko-Säätiön, Sakkola-Säätiön sekä ErP 6 veteraanien edustajat ja päätimme yksituumaisesti jatkaa asevelijuhlan järjestämistä Keljan taistelun vuosipäivänä 27.12.2001.

Kukin säätiö osallistuu juhlan kuluihin. Tavoitteena on mielestäni veteraanien kunniaksi järjestettävästä muistohetkestä huolehtiminen silloinkin, kun viimeinenkin Talvisodan Keljan sankari on poistunut keskuudestamme. Kyllä meidän on välitettävä viesti nuoremille sukupolville, kuinka tätä isänmaata on puolustettu vaikeinakin aikoina. Siinäpä on meille neljälle juhlista vastaavalle säätiölle upea yhteistyötehtävä ErP 6 perinteen vaalijoina.

Metsäpirttiläisten joukko on ponnella ottanut Suvannon Seudun kotiseutulehdekseen. Toivottavasti naapuriseurain tilaajien joukko kasvaa reilusti yli sadan. Silloin kykenemme kehittämään lehteä ja kuitenkin pitämään tilausmaksun kohtuullisena.

Oli upeaa olla Esko Kallosen kanssa Tampereen Metsäpirtti -kerhon vieraina noin kuukausi sitten Kalevan kir-

kon tiloissa. Maittavat murkinat, lämmihenkinen tarinointi ja upeat esitykset antoivat uutta kipinää karjalaiseen perinnetyöhön Larin Parasken hengessä. Aune Koppanen kertoili ikoneista ja muistelmateoksestaan Juuret syväällä Karjalassa ja Taimi Pukki, sukututkija Metsäpirtin

Vaskelasta kertoili Vaski -suvusta.

Ja löytyipä sukulaisiakin sakista kuulumisia kertomaan. Samalla saimme ojennettua Sakkola -kirjallisuutta metsäpirttiläisille ja varmaan vastineeksi saamme tulevaisuudessa Sakkola -museon kokoelmiin Metsäpirtin keskeiset historiateokset. Tavoitteena on saada menetetyt Karjalan pitäjähistoriat museomme kokoelmiin.

Vuokselalaisten, etupäässä Taisto Virkin kanssa, on neuvoteltu vastaavasta yhteistyöstä kuin jo metsäpirttiläisten kanssa on aikaansaatu tämän lehden sivuilla. Sakkola-Säätiön hallitus suhtautuu erittäin myönteisesti hankkeeseen ja uskon syystalven neuvottelujen johtavan kevätpuolella käytännön tekoihin vuokselalaisten kanssa. Silloin tämä Suvannon Seutumme katkaakin nimensä mukaiset alueet.

Vastaavasti lehden neuvottelukuntaa laajennetaan ja pyritään yhteisvoimin saamaan myös uusien tilaajien lisäksi mainostuloja kustannusten kattamiseksi.

Myös Käkisalmen juhlat ensi heinäkuussa ovat yhteishengen lujittajia ja luojia. Toimikunta

on pohtimassa järjestelyjä ja ohjelmat, majoitukset ja kotiseututket hahmottumassa. Uskon, että kaikista kolmesta seurasta lähtee runsas joukko juurilleen retkeilemään ja kertoilee toinen toisilleen Vuokselan, Metsäpirtin kuin Sakkolan vaiheista.

Toivotan kaikille lehden lukijoille hyvää myöhäissyksyä! Kaivelkaapa ulakkojen kätöjä ja mielen muisteloita ja lähettäkää niitä Suvannon Seutuun ja Sakkola -museolle yhteiseksi iloksemme.

Hannu Turkinen
Sakkola-Säätiön
hallituksen puheenjohtaja

UUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

80 vuotta täytti 19.10.2001 Anna Kaarina Korhonen Rautalammillä. Hän on omaasukia Paaso, syntynyt Sakkolassa.

KUOLLEITA

Lahja Ilona Mustasilta, os. Naskali, syntynyt 20.10.1923 Sakkolan Volosulassa, kuoli 4.7. Lempäälän terveyskeskuksessa.

Lahjan sisar Helli Kaarina Temonen, os. Naskali, syntynyt 3.8.1932 Volosulassa, kuoli 18.8.2001 Lempäälän Himminkodossa.

He olivat Albin ja Alma Naskalin tyttäriä. Viimeinen kotipaikka Sakkolassa oli Pannusaari.

Heidät siunasi haudan lepoon veli Tauno Juhani Wikström, Lahjan Nurmijärjelle 18.7. ja Helliin Lempäälän Ristimäelle 1.9.2001.

Lähiomaiset saattoivat rakkaat sisaret ja Helliä myös lapset perheineen viimeiseen lepoon. Sisaria syvästi kaivaten.

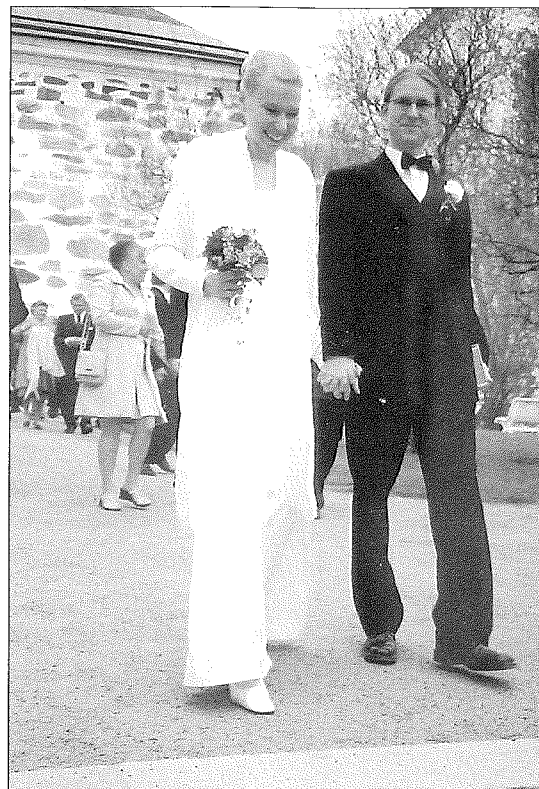
Aili

Vihitty

Jenni Matleena Urponen ja Hannu Henrik Hiltula vihittiin avioliittoon Kuopion tuomiokirkossa 12.5.2001. Vihkimisen suoritti pastori Marjatta Tynkyläinen Joensuusta.

Molemmat, Jenni ja Hannu, ovat Sibelius-Akatemiasta valmistuneita musiikin maistereita. Jenni toimii Maskus seurakunnan kanttorina ja Hannu naapuriseurakunnassa Nousiaisten kanttorina.

Jennin isovanhemmat ovat Olavi ja Saimi Hinkkanen, jotka olivat syntyneet Sakkolassa ja sodan jälkeen muuttivat asumaan Vesilahdelle.

UUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

17.11. saavuttaa 75 vuoden iän Veikko Kopperoinen Lempäälässä. Veikon kotipaikka oli Sakkolan Haparainen ja vanhemmat olivat Juho Viljam ja Elsa (o.s. Kangasmäki) Kopperoinen.

Haparaissa Veikko vieraili sukulaisien kanssa heti rajankäynnin vapauduttua v. 1990. Veikko teki päivätyönsä Lempäälän kunnan palveluksessa ja viettää nyt eläkepäiviä Pyhällössä. Sukulaiset ja ystävät onnittelevat Kopperoisen Veikko.

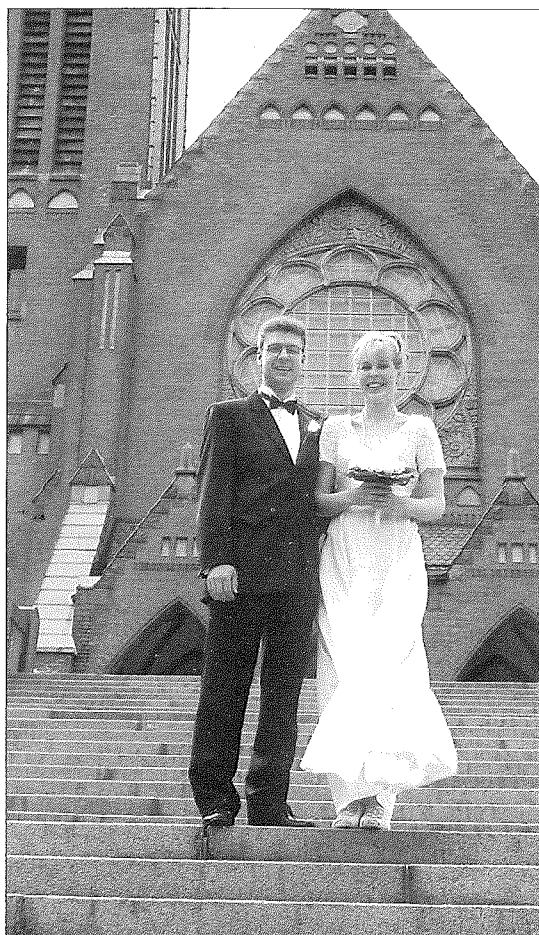
SUVANNON SEUTU JULKAISEE JOKAISESSA NUMEROSSA:

- *suruviestit
- *merkkipäivät
- *kastetut
- *vihityt
- *valmistuneet
- *yms. perheutiset.

Lähetä tiedot toimitukseen, liitä mukaan myös valokuva ja materiaalin palautusosoite. Muistathan kysyä ko. henkilöiltä luvan tietojen julkaisuun.

Suvannon Seutu,
Rautasemantie 375
37550 Moisio
p. 040 730 2622
tai 03- 3748 448

Seuraavan, joululehden aiheiston pitää olla toimituksessa ehdottomasti viimeistään perjantaihin 7. joulukuuta mennessä.

23.6.2001 vihittiin Turun Mikaelinkirkossa avioliittoon Kaisa Mäkihönko ja Juha Saarinen, molemmat Viialasta.

Kaisa Saarinen valmistui valtiotieteiden maisteriksi elokuussa 2001 Turun yliopistosta. Juha jatkaa vielä opintojaan matematiikan opettajaksi.

Kaisan mummo on Senja Mäkihönko, os. Hartikainen, Sakkolan Hovinkylästä.

Mummon kesäretkimuistoja

Kaunis ja helteinen kesä on takana. Syystuuli riepottelee puiden oksia, puiden alla on kullankeltainen lehtimatto, vielä vihreän ruohomaton päällä. Kaunis on syksy etelän ruskassakin.

Muistelen silti vielä alkukesällä 2001 tehtyä kotiseuturetkettä. Neljän päivän retkelle lähdettiin Tampereelta 7.6. aamuvarhaisessa, koleassa säässä.

Linja-auto alkoi täyttyä retkelle lähtijöistä, ja kun viimeisetkin listaan merkityt olivat autossa, matka alkoi. Vaihdettiin aamukuulumiset, puheensorina alkoi, joka lämmitti mielet ja kirvoitti kielet. Vielä matkalta mukaan tulijoitakin oli. Sitten rajalla tullitarkastukset läpäistiin huomautuksista.

Illan kuluessa olimme perillä meille varatussa majapaikassa Valkjärvellä. Majapaikkaan ja sen palveluihin olimme tyytyväisiä, ja ystävälliseen palvelukseen.

Yhteys Losevoon toimi moitteettomasti. 8.6. oli tilaisuus lähteä kotiseutukierrokselle. Linja-auto vei ensin Losevoon, josta tilasimme taksit, ja lähdimme kukin omille retkillemme. Meidän kuuden hengen porukka suuntasi ensin Sudenhännän maisemiin. Taksikuski ymmärsi jonkin verran suomea, ja kun Timo-pojalla oli kartat mukana, matka sujui mukavasti.

Viimeksi tehdystä matkastani olikin kulunut jo yhdeksän vuotta. Puuston kasvu ja rehevyys muuttavat vähän maisemien kuvaa. Auton ikkunasta ihailimme varhaiskesän vihreyttä ja paikka paikoin pelloilla kukkivat keltaiset kullerot ja oijen reunoilla hennon siniset lemmikin kukat. Pääskysset kujertelivat kuin ennen ja Karjalan kultainen kääkikin kukkui koivikossa. Pysähdyimme ensin mäenpäälle, jossa ennen sijaitsi Kuparisen Tuomaan talo – vaan ei ole enää. Sammaloituneet rauniot ja komean kotikuusen repaleinen kanto löytyvät nokkosten ja kukkivien koiranputkien seasta.

Lähdimme mäkeä alas katsomaan kaunista hiekkarantaa, minulle niin tuttua tietä, mutta pettymys oli suuri.

Rautainen pystyaita ja vartioitu portti pysäyttivät matkan. Emme edes puiden välistä nähneet ihanaa hiekkarantaa ja Suvannon veden välkettä. Kuva kuitenkin kertoo enemmän kuin tuhat sanaa.

Palasimme takaisin kotimäelle. Ei se mäkikö koskaan niin korkea ollut – ne olivat jäähyväiset kauniille hiekkarantalalle. Emme myöskään päässeet Mönkönlammen rantoja ihailemaan. Kiellettyä aluetta sekin.

Matka jatkui Petäjärven Nuoranmäelle. Matin ja Eemeli Nuoran kotitalon huville. Ehdin minäkin nuorikkona asua siellä kaksi vuotta ennen talvisodan alkua. Pihapiiri kasvaa kunnon heinää, rakennusten rauniot on helppo löytää. Ennen tuottoisat pellot on viljelyksellä ja kasvavat elantoa paikalliselle väestölle.

Matka jatkui eteenpäin Raudun suuntaan. 1,5 kilometrin päässä on Lännäjärvi. Isä Matti kertoi aina lapsille, että Lännäjärvi oli paimenten paras paikka.

Paimenen päivä oli pitkä. Koko kylän paimenet kerääntyivät keskipäivällä lehmien järven rantaan. Lehmät ryystivät janoonsa vettä, alkoivat maata ja märehä. ”Sit myö kaik’ paimen-

net, tytöt ja pojat, yhes uitiin polskuteltii – eikä murehittu, annettiin lehmien märehä.”

Niin mekin retkeläiset söimme eväämme, uimaan emme uskaltaneet, vesi tuntui liian kylmältä.

Retki loppui tältä päivältä tähän, taksit odottivat. Ajettiin Losevoon, ja sieltä majapaikkaan linja-autolla Valkjärvelle.

9.6. lauantapäivä olikin ohjelmassa juhlapäivä ja retkemme kohokohta. Saimme olla lahjoitusmaatalonpoikien patsaan uudelleen vihkiäisjuhlassa. Samalla Hovinkylän perustamisen 90-vuotisjuhlassa emäntäkoulun mäellä. Lahjoitusmaatalonpoikien patsaan entisöintityö, kun sitä nyt valmiina katsoi: On se ollut uskomaton urakka. Ensin suunnittelu, sitten työ ja toteutus, vuosien urakka vapaaehtoisin voimin. Uskon, että koko juhla- ja tunti suurta kunnioitusta ja kiitollisuutta heidän tekemälleen työlle.

Hovinmäki on arvokas nimi tälle mäelle, jyrkänä valkokylkisten koirien vartioimana seisoo patsas. Vähän ennen juhlan alkua kulki ravakka ukkoskuuro salamoiden ja jyristen juhla-paikan yli, ei kuitenkaan haitannut

tunnelmaa. Aurinko paistoi taas, lämmin tuuli ja aurinko kuivasivat, minkä sade kasteli.

Juhla alkoi arvokkaalla ja runsaalla ohjelmalla. Juhlaväkeä oli yllättävän paljon. Kyllä monen silmäkulmaan herähti kyynelkarpalo, niin vaikuttava tilaisuus oli.

Mukana oli varmaan muutama heitä, jotka muistivat tuon entisen elävän kylän ja sen kehityksen. Työtä tehtiin hartiavoimin, uskottiin tulevaan. Sen kunniaksi tämäkin patsas on 65 vuotta sitten saanut paikkansa, ja nyt entisöi-

ty ja vihitty uudelleen.

10.6. oli retkemme viimeinen päivä. ”Herran pyhäpäivä, päivä parahiin”. Kotiin paluupäivä, ja ohjelmassa Sakkolan kirkkopuistossa hartaustilaisuus. Kirkkoherra Viik piti hartauspuheen. Kirkkomme entisellä, nyt kunnostetulla sakariston puoleisella sivulla. Tasanteelle on asennettu rautaristi, joka kertoo sanomaa: ”Oli meillä kirkko ja koreus, ja alttaritaulu rakas, missä Jeesus siunaa apostolit ja taivaan pilviin palas.” Tämä runo on Eeva Koirasen ru-

nosta Sakkolan siunaus.

Entisöity sankaripatsas sai kunnianosoitukset, havuseppeleen ja kukkia. Tilaisuuden lopuksi laulettiin Suvivirsi. Näissä tunnelmissa lähdettiin kohti koti-Suomea.

Retki oli mielenkiintoinen ja onnistunut. Parhaimmat kiitoksemme retken järjestäjille!

Laina Nuora
Nokia

Metsäpirtin Hatakat Satakunnassa

Tämä on julkinen kiitos ja systeemin kritiikkiä.

Taina Teerialhon tuore kirja Lännen väkeä on niitä, joista on pakko kirjoittaa. Aina joskus sitä nimittäin lukee hyviä kirjoja, joista näkee, miten lähellä täysosumaa liikutaan. Teerialhon kirja on juuri tällainen. Valitettavaa on, että kustantaja ei ole tehnyt työtään. Jo takakannen esittelystä näkee, että kirjaa ei ole luettu kunnolla.

Sama tunne on jäänyt niistä satunnaisista kirja-arvosteluista, joita tästä kirjasta on osunut vastaan.

Kirjahan ei ole ns. kotiseutukirjallisuutta, ei novellikokoelma eikä tavanomainen romaani. Se on oikeaa kirjallisuutta, jossa on samantapainen suuri kuvio kuin kanadalaisissa ja amerikkalaisissa kaupunkielokuissa. Jaksoja samalla seudulla elävien ihmisten elämistä, jotka sivuavat toisiaan enemmän tai vähemmän. Ehkäpä vain yhden kerran, autojen ajaessa toistensa sivu valtatiellä.

Tässä tapauksessa yhdistävänä asian on Hatakan suku ja nimeämättä jäävä kulmakunta jossakin satakuntalaisessa pitäjässä. Kirjan teemana ovat juuret, johonkin kuuluminen ja ihmisarvo. Näillä ihmisillä on erikoinen asia, nimittäin kunnia ja kunnolla tekemisen taito. Ilman rehvastelua ja elviste-

lyä. Kun oikein tiukalle menee, muuttuu muuan kirjan vaikuttavimmista jaksoista ihmestariksi. Turvesuon lumilakeudelle ilmestyy tyhjältä paleleva mies, joka tekee tasotusmaalin lumijalkapallo-ottelussa, jossa yhtäkkiä on kyseessä kaikki.

Mutta samalla on kysymys siitä, miten satakuntalaisiksi tullaan. On varmaankin tultu perintuhannen vuoden ajan. Kirjan lopussa käy ilmi, että karjalaissukuiset Hatakat ovat sijoittuneet ympäri maakuntaa, pärjäävät toissään ja tekevät edelleen kunnialla sen mitä tekevät. Ketään sortamatta. Milloin tarvitaan, he ovat asialla, isot satakuntalaiset miehet. Juurtuminen ja sovitut on tapahtunut. Ja mallin on antanut keinutuolissa keinutteleva Isä-Hatakat, patriarkka, järjenjuoksultaan niin tuttu hahmo.

Teos on myös yksi parhaimpia kannanottoja Karjala-keskusteluun. Kyllä, hekin käyvät uimassa Laatokassa ja siinä yhteydessä asia sanotaan.

Mutta tällä on hintansa. Kirjan jaksot sitoo kohtaloksi nuorimmaisen, Elisan tarina. Tarvitaan tarkkaa lukijaa hoksamaan, että tytöllä oli avausjaksossa syntyvä aivovamma, joka teki hänet ”hitaaksi”, mutta herkäksi kaikille luonnonilmiöille. Hänen kauttaan kirjailija muotoilee havaintoja,

jotka yhdessä muistuttavat maatalouden puolustuspuhetta. Vanhan kansan viljelijöillä oli enemmän ekologista silmää kuin monella ympäristöhallinnon kirjanooppineella.

Tämä kirja voisi olla Finlandia-ehdokas ja Finlandia palkinnon voittajaksi valikoituva bestseller, jos kustannustoimittaja olisi tehnyt työnsä. Itse aineisto on vereslihalla moderniin muotoon kirjoitettua havainnointia ja läheltä katsomista. Siinä on raju eettinen ulottuvuus. Toisin kuin takakansi sanoo, kirja ei ole novellikokoelma. Sen suuri kuvio olisi pitänyt oivaltaa. Kustannustoimittajan olisi pitänyt sanoa, että turveyrittäjän nimi ei saa olla tällaisessa kirjassa Hallasuo. Tai että Tuomas-nimisellä henkilöllä ei saa olla kahta elämäntarinaa. Tai että loputkin jaksot tulisi sitoa selvemmällä vihjeellä kokonaisuuteen.

Työnsä tekevä kustannustoimittaja olisi myös keskustellut kirjailijan kanssa niin, että kirjan ekologinen kärki olisi vielä osuvampi. Nyt kirjassa on kaikki oikeat ainekset: kunnia, Karjala, ekologia, hyvä teksti. Sinun työsi puuttuu. Oikein toivoo, että kirjastodan väite: kustannustoimittajat ne kirjat kirjattavat, olisi ollut totta.

Juha Kuisma
juha.kuisma@alfaterra.inet.fi

Väliä 57 vuotta ja yksi päivä

Eno pesi taas kasvonsa Syvärissä

- Perhana ko tää on kylmää! Vaa ol se kylmää sillo edelliselläkin kerral, toteaa punkalaitumelainen maanviljelijä Eino Patja, 76, ja pyyhkii kasvojaan.

Päivämäärä kirjoitetaan nyt 18.6. 2001. Siitä, kun Eino Patja viimeksi kuivaili itseään Syvärin rannalla, on kulunut tarkalleen 57 vuotta ja yksi päivä.

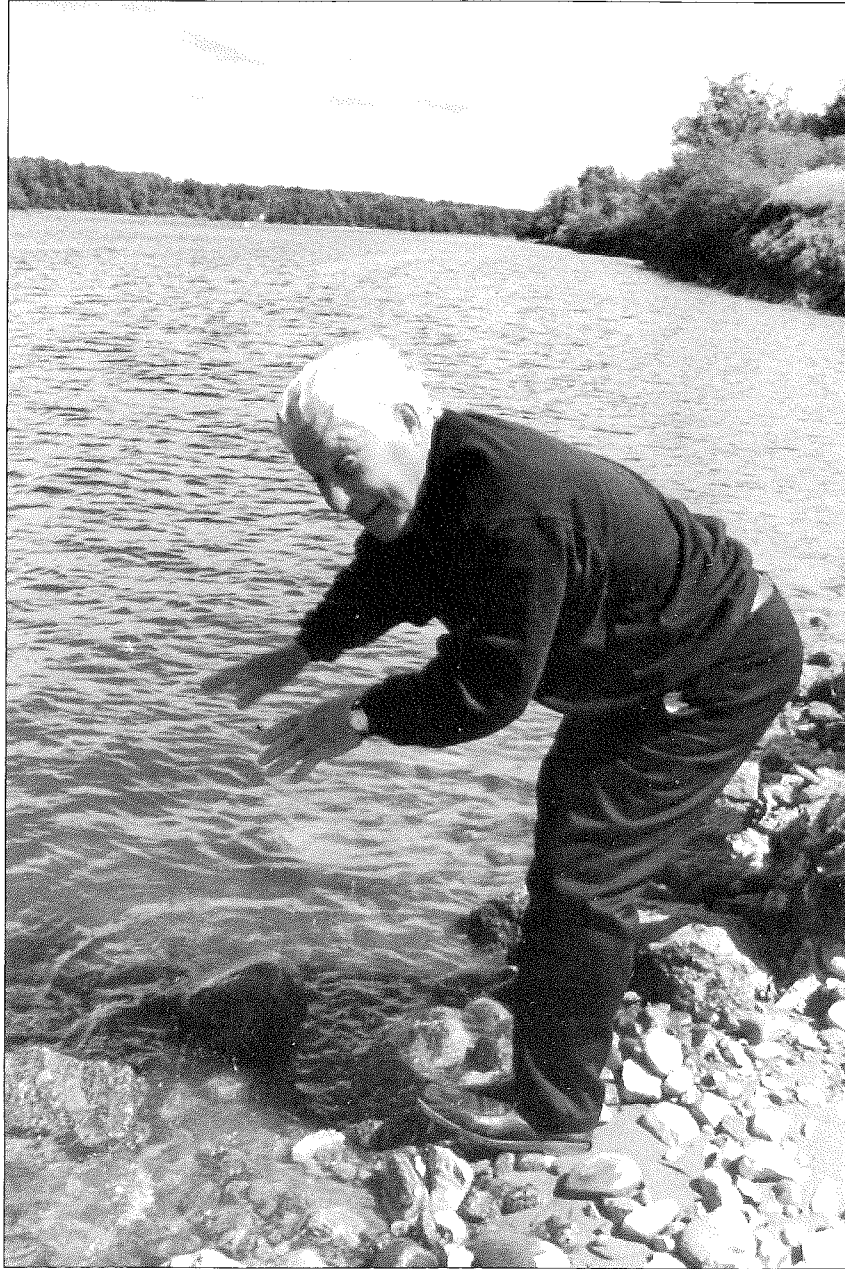
- Vaa oon mie välleen täl välil par kertaa pessi miu kasvoin muualkii, Patja viisastelee ja kaivaa Syvärin kylmää vettä korvastaan.

Taustat Eino Patjan vuoden 1944 Syvärin pesureissulle laadittiin jo runsasta viikkoa aikaisemmin. Veli venäläinen aloitti nimittäin 9.6. 1944 suurhyökkäyksen Kannakselle. Eino oli tuolloin aamuvartiassa kello kuudesta kello kahdeksaan Laatokan rannassa ja muistaa vieläkin hyvin, kuinka jostakin kauempaa alkoi kuulua outoa kuminaa ja huminaa.

- Ilma oli muuten ihan tyyni. Oli kuin jossakin olisi liikuteltu suuria kivi-kuormia. Pian tämän jälkeen ryssä alkoi kuuluttaa radiossa jotakin siihen tyyliin, että Suomen armeijan sotilaat, kuunnelkaa, voittamaton puna-armeija on aloittanut suurhyökkäyksen Kannaksella. Meitä neuvottiin tappamaan omat herramme ja tulemaan itse sille puolelle, Patja naurahtaa. - Sama vanha laulu siis.

Näin edettiin vielä muutamia päiviä. Paria kuukautta vailla 19-vuotiaan Eino piti päästä 17.6. lomalle, mutta lomakielto astui voimaan 15.6. Venäläiset joukot olivat jo aivan Viipurin tuntumassa suurin piirtein Kuolemanjärven paikkeilla.

- Meidät määrättiin tekemään vaihtoasemia noin kolmen kilometrin päähän, kun pelättiin, että kohta alkaa puskea ryssä. Ne olivat jo Syvärin toi-

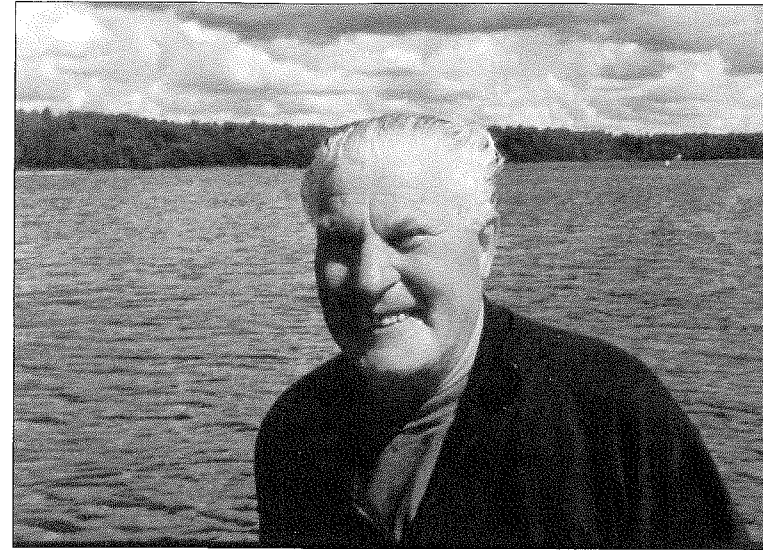

Kylmää on, mutta niin se oli viimeksikin!

sella puolella ja melkein näköyhteyden päässä. Kun tulimme 17.6. pois vaihtoasemia tekemästä, oli jumalattoman kuuma ja taisi siinä vähän hatuttaakin, kun piti juuri sinä päivänä päästä lomalle, Patja muistelee. - Kannak-

sella tapeltiin ja me perkule tehtiin vain vaihtoasemia. No, olisivat ne tietysti olleet hyvätkin olemassa, jos niitä olisi vain tarvittu.

Koska oli kuuma ja hikinen päivä, Eino päätti lähteä Syväriin uimaan.

Nyt oli outo tunne, kun ei tarvinnut pelätä, että kukaan ampuu, mutta eivät ne ampuneet viimeksikään 57 vuotta sitten, Eino tuumailee.

Toiset varoittelivat Einoa, sillä toiselle puolelle rantaa oli esteetön näköyhteys. Eino totesi kuitenkin matkaa olevan yli kilometrin, joten riski oli olematon.

- Olisivat ne voineet posauttaa, jos olisivat jotakin liikettä nähneet, mutta eivät ne yrittäneetkään. Silloin minä kävin ensimmäisen kerran uimassa Syvärissä, ja vesi oli pahuksen kylmää. Ei kai koko ajan virtaava vesi koskaan tulekaan lämpimäksi, vaikka ulkona olisi melkein 30 astetta niin kuin silloin oli.

Uimareissun jälkeen Eino Patja meni majapaikkaansa, söi, ja hiipi yläkerran punkkaan nukkumaan.

- Olin monella tavalla väsynyt, sekä fyysisesti että henkisesti. Moni asia harmitti niin pirusti. Kannas oli kohta vihollisen valtaama, ja me kuvittelimme, että pitämällä Aunus, Viena ja Karjala meillä olisi jonkinlainen valtti hihassa Kannaksen takaisin saamiseksi, kun rauhanneuvottelut alkaisivat aikaan. Niin ainakin sen ajan suuret herrat suunnittelivat.

Hiukan ennen puoltapäivää Eino heräsi helkkarinmoiseen kolinaan. Hän nousi yläsängystä istualleen, haroi tukaansa ja alkoi kysellä, mitä nyt tapahtuu ja mihin porukka oli menossa. Hirmuisella kiireellä tavaroitaan pakkaavat miehet kertoivat lähtevänsä Suomeen. Oli juuri tullut käsky, että kello 12 pitää olla marssivalmiina.

- Niin sitten lähdettiin ja marssittiin

se yö. Pääsimme lähelle Pisin kylää, missä jouduimme kovaan ilmapommitukseen. Tässä rytäkässä tulini opetelleeksi tupakanpoltonkin, Patja nauraa.

- Siinä tuli kaksi konetta, jotka syöksivät meitä kahta puolta päin, niin ettei oikein tiennyt, minne olisi mennyt ja kumpaa väistänyt. Huomasin yksissä kärryissä olevan leipälaatikoida ja hyppäsin kärryn alle. Tuumin itsekseni, etteivät kiväärinkuulat tule ainakaan laatikosta läpi. Kyllä se pudotti pommiakin siihen lähelle, niin että kitkerä savu otti henkeen oikein kunnolla.

- Samassa huomasin jonkun hyppävän viereeni. Hän oli vähän aikaa hiljaa, mutta sitten hän manasi, että "voi saatanan vanjat". Tunsin heti äänestä, että kyseessä oli meidän kapteenimme, patterinpäällikkö.

Niin tykkimies ja kapteeni piilottelevat samassa suojassa sen aikaa, kunnes tilanne meni ohi. Kapteeni tunsu hermosavujen tarvetta ja kysyi Einolta, oliko tällä tupakkaa. Olihan Einolla, vaikka hän ei itse polttanutkaan. Tupakat oli tarkoitettu lähinnä vierasvaraksi.

- Minulla oli norttiaski rintataskussa. Olin joskus nuorempana kokeillut klubitupakkaa, mutta se oli jäänyt siihen. Nyt ajattelin itsekin kokeilla, milaista tupakkaa oikein on. Koska tupakka oli väkevää, en ollut siihen tottunut ja kun hermot olivat tiukoilla, sehän meni päähän kuin leppähalko. On ihan

niin kuin olisi vodkaryypyn ottanut. Minähän meinasin sen jälkeen, ettei se tainnut hullumpaa ollakaan - ja niin poltin 25 vuotta. Nyt olen ollut melkein saman verran polttamatta.

Eino Patjan niin kuin kaikkien muidenkin sota jatkui. Hän toimi tulenjohtueporukassa varamiehenä, koska oli saanut sekä tiedustelu- että ratsukoulutuksen.

- Jotakin kautta niiden tietoon oli tullut, että olin saanut ratsukoulutuksen, ja meillä oli lähettiä tarvis. Minusta tehtiin kapteenin lähetti, mutta tämä oli jo eri kapteeni, jonka kanssa olin ollut lentokoneita suojassa. Niin jouduin ratsulähetiksi ja sitä hommaa piisasi, kun peräännyimme aina Pitkärantaan asti.

- Sitten tuli meidän porukkaamme valjakkooliupseeri Reino Kirjavainen, Muolaan poikia. Hän alkoi kysellä, että missä päin se Patja on. Minä vastasin, että täällä on yksi, mutta et sinä minun päälleni tule kumminkaan nukkumaan. Huumori oli tuolloin vähän tuon sortista. Kirjavainenkin oli kuullut minun olleen ratsuhommissa, ja niin minusta tehtiin ratsuri. Heiltä oli lähtenyt ensimmäisen tykin karkiratsuri kävelemään. Hän ei lähtenyt karkuun, mutta ei tullut mukaankaan, käveli sivussa vaan.

Niin Eino Patjasta leivottiin ratsuri. Hän kävi kaverinsa kanssa hakemassa yksin tein Salmin maamieskoulusta hevosia, kuusi hevosta kummallekin, molemmille kolme hevosta yhteen käteen.

- Niitä me tuotiin pitkin metsiä ja lentokoneita parveili koko ajan taivaalla. Mietiskelin siinä itsekseni, että turhaan olen ratsukoulun käynyt. Itse kyllä löysi jotenkin suojaa, mutta mihin siinä sen karvakaverin pistit.

Eino Patja oli tuolloin ja oli vielä sodasta päästyäänkin sotilasarvoltaan tykkimies. Hänet ehdittiin jo määrätä Riihimäellä aliupseerikouluun, mutta vuorokautta ennen mieheen iski kurkkumätä, ja koulunkäynti oli sillä ohi.

- Minut olisi viety kaiken kaikkiaan kolme kertaa aliupseerikouluun. Kun ensimmäisellä kerralla en sinne mennyt sairauden takia, tykkäsin sen jälkeen, että kun minut luoja näin pelasti, en mene sinne vapaaehtoisestikaan.

Jouduin silti olemaan esimiestehtävissä Lapin sodankin ajan, koska meillä ei ollut aliupseereita.

Kun sota loppui 27.4. 1945 saksalaisien antautumiseen, Eino Patja oli kaikkien pohjoisimmassa Lapissa, Kilpisjärvellä. Sota heitteli häntä siis Syvärtä Norjan rajoille saakka.

57 vuotta ja 1 päivä myöhemmin

Eino Patja kävi siis edellisen kerran uimassa Syvärin aalloissa 17.6. 1944. Kun hän nyt astelee määrätietoisin askelin kohti vuolaan virran rantaa, aikaa tästä uimareissusta on vierähtänyt 57 vuotta ja yksi vuorokausi. On helteisen kuuma niin kuin silloinkin, lämpömittari näyttää kolmeakymmentä astetta.

Nyt Eino ei käy uimassa, hän jättää sen touhun hiukan yli viisikymppisille pojilleen Osmolle ja Tapanille. Eino pysähtyy rantakivelle, kumartuu, nappaa isoihin kouriinsa Syvärin vettä, kastelee sillä kasvonsa ja suoristaa siten selkänsä. Hän katsoo oikealle, vasemmalle, ja vielä kerran oikealle. Vastapäinen ranta näkyy jossakin runsaan kilometrin päässä.

- Tämä ei ole aivan sama paikka kuin viimeksi. Olemme nelisenkymmentä kilometriä ylävirtaan, mutta olen kuullut, että juuri sinne, missä silloin asemamme olivat, ei olisi nykyään kunnan tietäkään. Mutta sama Syväri tämä on.

Eino sanoo ajatusten ja muistojen pyörivän päässä aikamoisena sekamelskana. Menneet tapahtumat ovat jääneet hänen mieleensä käsittämättömällä tarkkuudella. Nyt ei tarvitse sentään pelätä kenenkään ampuvan, vaikka ei häntä ammuttu edelliselläkään kerralla, 57 vuotta sitten.

- Siinä se virtaa, Syväri, Eino Patja sanoo ja on taas pitkään hiljaa.

Kukaan ei tiedä, mitä vanhan jermun mielessä liikkuu. Hetki on hyvin koskettava.

**Teksti ja kuvat:
Reijo Ikävalko**

Eino ja siskonpoika Laatokan rannalla. Eino Patja on tämän jutun tekijän, toimittaja Reijo Ikävalkon eno.

Tietokirjailija ja toimittaja

Oheisen jutun kirjoittaja, espoolainen Reijo Ikävalko, 51, on Eino Patjan sisarenpoika. Reijo Ikävalkon isä Väinö Ikävalko (k. 1978) oli syntynyt Valkjärvelä 1908 ja äiti Selma Ikävalko, omaa sukua Patja, oli syntynyt Sakkolassa 1913 (k. 1998).

Reijo Ikävalko on kirjoittanut useita kirjoja, joista mainittakoon mm. Mauri Sariolan kaksiosaiset päiväkirjat ja Hullunkurinen lintukirja yhdessä Mauri Kunnaksen kanssa. Hän on kirjoittanut myös useita elämänkertoja: Uno Kansaasta kertova "Pakolla puna-armeijaan" (1987), veteraanitoimittaja Knud Möllerin elämänkerta (1990), Juha Vainiosta kertova "Junnu" (1998) sekä lokakuussa 2001 ilmestynyt Laila Kinnusen elämänkerta "Valoa ikkunassa".

Reijo Ikävalko on koulutukseltaan yhteiskuntatieteiden maisteri ja hän on valmistunut Tampereen yliopistosta pääaineenaan lehdistö- ja tiedotusoppi. Hän on toiminut Nykypostin ensimmäisenä päätoimittajana (1976) ja viisi vuotta tämän jälkeen Hymylehden päätoimittajana. Vapaaksi kirjoittajaksi hän jäi vuonna 1982. Reijo Ikävalkon juttuja näkee nykyään mm. Seurassa, Nykypostissa ja Hymyssä, jonka Terveys-Hymy -liite on hänen toimittamansa.

Isä ja poika matkassa

Sakkola-Säätiön järjestämä opintomatka Sakkolaan 1.–3.9.2001 onnistui kaikin puolin erinomaisesti, ja uskon tähän kaikkien mukana olleiden yhtyvän.

Ensinnäkin koko matkan ajan ilmat olivat meille suosiolliset, ja vasta paluumatkalla alkoi hiukan sataa. Saimme näiden kolmen päivän aikana nähdä nyky-Sakkolaa Suvannon molemmin puolin hyvinkin kattavasti. Tästä kaikesta kuuluu kiittää Sakkola-Säätiötä, matkan vetäjä Hannu J. Paiukua ja autoilija Lakkosta, joka uutta linjuriaan säästämättä ohjaili meitä hyvinkin kapeita ja kuoppaisia kyläteitä.

Säätiön ajatus tarjota matka nuorille katsomaan niitä paikkoja, joissa heidän isovanhempansa ja omat vanhemmansa ovat asuneet ja eläneet 62 vuotta sitten oli erinomaisen hyvä. Vaikka monista kylistä entistä rakennuskantaa ei enää sanottavasti ollut jäljellä, ja vielä niistä entisistä taloista, joissa asutaan, ovat heikon näköisessä kunnossa. Ja jätteiden käsittely tavalla, jota meillä käytetään, puuttuu kokonaan; likavedet lasketaan estoitta maaperään ja vesistöihin.

Oli siellä kumminkin nähtävissä Suvanto ja Petäjäjärvi, Kiviniemen koski, osa mahtavaa Laatokkaa, oli hakkuilta säilyneet metsät, peltojakin, vaikei nykyasujilla ollut pelloille juuri käyttöä. Ja luonto valtaa uudelleen peltoja pusikoillaan umpeen kasvaen.

On siellä vielä Pannusaaren kylä, jota sanotaan Sakkolan parhaiten säilyneeksi kyläksi. Vaikka Pannusaarenkin Pietarin uusrikkaat ovat täyttäneet pykkämällä sinnekin eritasoisia datsojaan. Tätä Pannusaarta, jossa synnyinkotini on vielä pystyssä, alusin päästä näyttämään Arto-pojalleni, joka Rovaniemeltä saakka tuli katsomaan Pannusaarta ja Haparaisten kylää, josta mummo oli syntynyt, oli lapsena kuullut niin paljon kerrottavan.

Kun Arto vielä ympäristöekonomistina ahkerasti kuvasi näkemäänsä paikka-

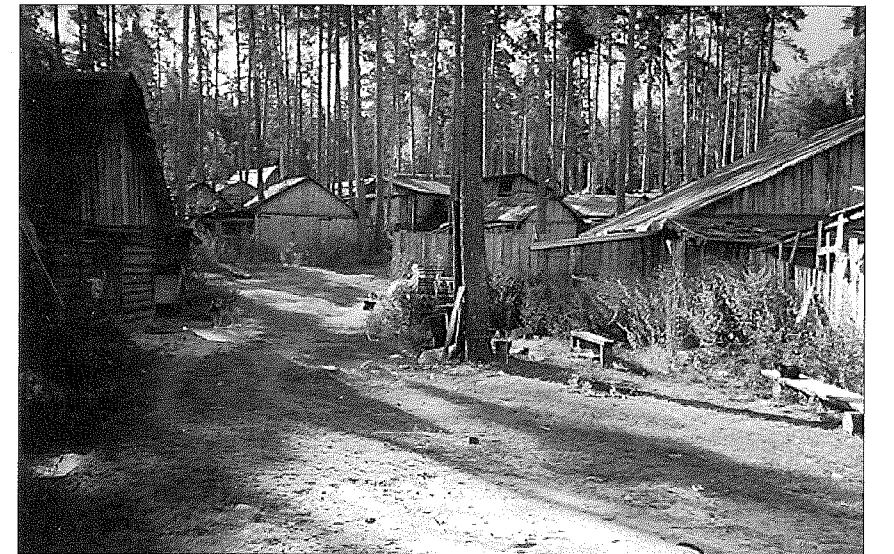

Eino Naskali poikansa Arton kanssa Sakkolassa nuorille suunnatulla opintomatalla.

koja matkan varrella, uskon, että hän kerkesi saamaan kattavan kuvan siellä olevan luonnon monipuolisuudesta ja

kauneudesta – näistä kuuluisista Kannaksen lehtomaisemista.

Eino Naskali

Kylänäkymiä Suvannon eteläpuolelta.

Minun Karjalani -rikkoutuneita ennakkoluuloja
ja uusia sukulaisia

Opintomatalla Sakkolassa

Venäjän tullissa jännitin. Paitsi että olin menossa Venäjän puolelle ensimmäistä kertaa elämässäni, oli jostain mieleeni piirtynyt kuva venäläisistä tullimiehistä. Ilkeistä tui-makatseisista paholaisista, jotka vievät tarkastettaviksi kaikki vähän-kin epäilyttävän näköiset ihmiset ja heittävät tyrmään ne, jotka eivät osaa vastata heidän venäjäksi esittämiin kysymyksiinsä.

Samoin oli mieleeni piirtynyt kuva Venäjästä. Minua oli varoiteltu: Kameralle on parasta ottaa vakuutus. Älä luota venäläisiin. Mafia on kaikkialla. Ole varovainen siellä.

Sakkolan-matkalla jotkut mieliku-vani vahvistuivat ja toiset rikkoutuivat helisten. Kotimatalla tullimiehet-kin saivat inhimillisyyden leiman otsaansa kun nauroivat serkkuni pas-sikuvalle.

En nähnyt, vaikka yritin

Olin yksi niistä harvoista matkalle lähteneistä, joilla ei ollut Karjalaa vahvaa tunnesidettä. Lähdin matkal-le, koska en ollut koskaan aiemmin ollut Venäjällä. Halusin myös nähdä, millaisissa maisemissa pappani oli lapsuutensa elänyt.

Pappani kotiseutuja en kuitenkaan nähnyt. Näin metsiä, joiden paikalla oli ollut peltoja. Näin talon, jonka pai-kalla oli aikoinaan ollut papan koti. Oli hyvin vaikeaa nähdä maisemia maisemien takana, niin kuin iäkkääm-mät matkalla olijat ne näkivät. Maisem-mia "vääristi" 50 vuotta ja erilainen kulttuuri. Ilman Sakkolasta kotoisin olevien kertomuksia olisi mielikuva entisestä Sakkolasta jäänyt hyvin huteraksi.

Turistina Karjalassa

Opintomatka Karjalan Kannakselle oli paitsi matka sukujuurille myös

Retkeläiset viivähtivät hetken Laatokan rantamilla.

matka toiseen kulttuuriin. Kuten mat-kanjohtaja totesi, ei etelään lähtiessä tunne lähtevänsä ulkomaille. Venäjän rajan ylittäessä todella huomaa lähte-vänsä pois Suomesta.

Bussimme huomattiin Sakkolan teil-

lä varmasti. Ajoimme kuoppaisia pikkuteitä isolla hienolla linja-autol-la. Ihmiset katsoivat peräämme, joku näytti keskisormea. Tuli olo, että olem-me tulleet kylään näyttämään, kuinka hyvin meillä menee.

Kun Karjalaa katsoo meidän näkö-kulmastamme, ei näkemämme kuva ole oikea. Suomalaisen silmin Venäjässä näkee helposti vain kurjuutta, risaisia taloja, laiskoja ihmisiä. Minulta meni kolme päivää, ennen enää kiinnittänyt suurinta huomiotani har-maisiin vinoihin taloihin. Meni kolme päivää, että aloin nähdä ihmiset talo-jen pihilla.

Venäläiset lapset näyttivät iloisilta leikkiessään. Lapset vetivät perässään vedellä täytettyjä pulloja ja nauroivat. Heillä ei ollut leluinaan upouusia kau-ko-ohjattavia robottikoiria, muttei se heitä näyttänyt haittaavan. Näky hait-tasi ehkä eniten meitä. Köyhyys satut-ti, koska olemme itse tottuneet korke-aan elintasoon.

Jos matka olisi kestänyt hieman kau-emmin, jos olisimme nähneet enemmän paikallisia ihmisiä, olisi heidän kult-tuurinsakin voinut aueta paremmin. Olisimme ehkä löytäneet syitä siihen, miksi taloja ei oltu maalattu tai miksi metsiä käytettiin kaatopaikkoi-na. Ehkä syy ei ole venäläisissä itsessään, ehkä syy löytyy hieman sy-vemmältä, yhteiskunnasta.

Matka itseeni

Poikkesimme opintomatalla myös orpokodissa ja ala-asteella. Odotin vierailuja kauan, ja kannoimme kihlat-tuni kanssa rajan yli kasseittain vaatteita ja muuta pientä avustusta.

Orpokodin pihassa kuulin, että lapset ovat leirillä, emmekä saa nähdä heitä. Pelästyin pettymystäni. Jouduin miettimään, kannoinko vaatekassaja Venäjälle tunteakseni itseni parem-maksi ihmiseksi.

Osaksi pettymys varmasti johtui sii-tä, että matkan aikana olimme nähneet niin vähän oikeita venäläisiä. Suuret metsät ja monet muistomerkit kertoivat omaa tarinaansa Venäjästä, mutta tuntui, että kuva ei ollut kokonainen. Ihmiset puuttuivat.

Olin halunnut nähdä, kenelle avus-tusta annamme. Tarvitsevatko he avustusta? Minkä näköisiä he ovat? Miltä näyttää aito venäläinen?

Sukujuuret näkyvät

Ehkä vahvimmin matkalta jäi mie-leeni pieni hetki kotiintulomatkalta,

kun heräsin öisessä bussissa johonkin. Nostin pääni tyynystä ja istuin hetkeksi katselemaan missä mentiin.

Uninen katseeni kiersi ihmisissä, joi-hin matkan aikana olin enemmän tai vähemmän tutustunut. Katse pysähtyi parin rivin päässä istuvaan poikaan.

Kun tajusin hänen näyttävän sivulta katsottuna hyvin paljon isoveljeltäni, mieleni valtasi hämmennys. Olin viet-tänyt lähes kolme vuorokautta pojan

kanssa samalla matkalla, mutta vasta kun tietoisuuteni oli unen turruttama, huomasin sen mitä minulle oli yritetty näyttää.

Ehkä erään matkailijan toisteleva "mutta mehän olemme sitten sukua" ei ollutkaan niin kaukaa haettu. Ehkä yhteiset sukujuuret näkyvät ihmisissä, ihan oikeasti, vaikkei niistä olisikaan tietoinen.

Anne Heinonen

Nuoruusmuistoja

Yhä vieläkin, taakse monen vuosikymmenen, usein heillä muistot kiirii aikaan menneeseen. Nuo miehet elivät parasta aikaa nuoruuden, kun idästä iski vihollinen voimalla suuruuden. Yhteistuumin he tahtoivat maataamme puolustaa, ei koskaan vihollinen vallata maataamme saa. Ja he kestivät kaiken, meillä vapaana Suomi säilyi, vaikka se silloin ehkä jo kaikille mielissä häipyi.

Nyt tuolla paikoilla nuoruuden, taistojen, käy veli läpi tuon ajan, muistojen. Hän keppiinsä nojaten kulkee siellä, jos on elossa täällä ja jaksaa vielä. Tänäpäin heitä, tuota jo joukkoa pientä, niin lämmittää, kun lapset, lapsenlapsensa heitä arvostaa. Onhan meillä niin kaunis ja vapaa maa.

Viljo Pitkänen

Kansanedustaja Irja Tulonen Lempäälän Karjalaisten 60-vuotisjuhlassa:

“Karjalasta saa puhua”

Mikkelinpäivänä Lempäälän Karjalaisten yhdistys juhlavieraineen vietti 60-vuotispäiväänsä muistojen merkeissä.

Juhla oli alkanut jumalanpalveluksella Pyhän Birgitan kirkossa. Saarnan piti Tampereen Hervannan seurakunnan kappalainen *Raimo Naumanen*, jonka sukujuuret ovat Sakkolan Arkuntanhuasta. Kunnianosoitukseksi laskettiin seppelitervehdys sankarivainajien patsaalle ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä.

Pääjuhlaa vietettiin seurakuntasalisissa.

Tervehdysanoissaan varapuheenjohtaja *Esko Kallonen* viittasi 13.3.1940 solmittuun Moskovan rauhahan ja sen aiheuttamiin epävarmuuden aikoihin ja kertoi omakohtaisen muiston evakkotaipaleelta sekä pääkohtia 29.1.1941 perustetun Lempäälän Karjalaseuran toiminnasta.

Juhlapuhuja kansanedustaja, Karjalan liiton valtuuskunnan varapuheenjohtaja *Irja Tulonen* puhui karjalaisen kulttuurin rikkaudesta ja sen tallentamisen välttämättömyydestä sekä tähdensi Karjalasta puhumisen oikeutta. Puheessaan hän esitti eriävän mielipiteensä maamme virallisesta kannasta Suomen ja Venäjän välisissä suhteissa.

- Karjalaisseurat ovat aktiivisia toimijoita vielä vuosikymmentenkin jälkeen. Tänä juhlimme täällä Lempäälässä upeaa 60-vuotista taivalta. Moni näiden seurojen perustajista ei olisi varmaan uskonut, että karjalaisuus ja karjalaisten seuratoiminta elävät vielä näin voimakkaina uuden vuosituhannen Suomessa.

Lumivaarassa syntynyt Tulonen kuvaili matkojaan muihinkin luovutetun Karjalan osiin. Hän hämmästeli sitä kulttuurien rikkautta ja kirjon määrää mitä rajan taakse jääneissä pitäjis-

Sakkolassa syntyneet. Sirkka Kuuppo (kesk.) oli perustamassa Lempäälän Karjalaseuraa v.1941, Helvi Pajari (oik) oli tilaisuudessa pikkutyttönä äitinsä mukana. Anja Kauppinen on seuran uusimpia tulokkaita ja valittiin viime vuonna puheenjohtajaksi.

sä on ollut ja toteaa monille olevan tuskallista nähdä niiden nykyinen rapiotila.

- Tänä vuonna teemana on ollut karjalainen kulttuurimaisema. Luonto piirtää vahvan muiston kotiseudusta. Värit, äänet ja tuoksut voi palauttaa tarkasti mieleensä vielä vuosikymmenien jälkeenkin. Luovutetun Karjalan alueista pyritään keräämään tarkasti talteen julkaisuja varten tietoa perinnemaisemasta ja sen muutoksista, kasveista ja eläimistä.

- Minulle karjalaisuus ei ole ulkopolitiikkaa, ei analysointia sodasta - se on sydämen asia - juuret! Tulonen kiittää vanhempiaan, että he ovat osanneet istuttaa häneen aidot tunteet.

- Uusi aika on tuonut mukanaan sen, että Karjalasta saa taas puhua vapaasti ja suomalaisethan myös puhuvat. Tä-

män sai huomata myös Venäjän presidentti *Vladimir Putin* hiljattain Suomen vierailullaan. Karjalan kysymyksessä on olemassa muitakin mielipiteitä kuin Suomen virallisen ulkopolitiikan esittämä kanta, kansanedustaja Tulonen sanoi.

- Presidentti *Tarja Halonen* toi virallisissa yhteyksissä esille Suomen ja Venäjän hyvät suhteet. Me siirtokarjalaiset emme voi kuitenkaan näin kriittiköntä suhteiden ylistämistä hyväksyä. Venäjä pitää yhä hallussaan Neuvostoliiton Suomelta hyökkäyssodalla ottamia alueita...

-Nuorille historiasta pitää kertoa heidän välineillään, Tulonen viittasi Lempäälässä toimivan Sakkola-Säätiön toimintaa esitteleviin internet-sivuihin.

Sakaselän Sävel- sekakuoron esittämä Karjalaissikermä sotilaineen, evak-

Sakkolalaisukuinen pastori Raimo Naumanen kierteli haastelemassa kaikissa pöytäkunnissa.

koineen ja nyytteineen sekä karjalaislauluineen kosketti kuulijoiden sydämiin.

Lempäälän karjalaisten seuraa perustamassa olleen *Sirkka Kuuppon* laatimasta runomuotoisesta kronikasta esitivät otteita Sirkka itse sekä *Kirsi Liius* ja *Eero Pilviniemi*. Koirasen perheyhtye oli sovittanut ja esitti kronikkaan sopivaa musiikkia. Esitys herosti yleisön hiljaa kuuntelemaan.

Lempäälän Karjalaisten hallituksen jäsen *Hannu Turkinen* kiitti kaikkia juhlan aikaansaamiseen vaikuttaneita henkilöitä ja siinä mukana olleita.

Juhlapuhuja Tulonen huomautti nykyään olevan vaikeaa saada väkeä tilaisuuksiin- poikkeuksena on tietysti karjalaisten juhlat. Niin oli Lempäälässäkin ja sekä Karjalaisten että Hämeälaisten laulut kajahtivat kuuluvasti ja tunteella.

- Hälinää ol iha sopivast niinku karjalaisii juhliis pittää ollakki, miesääni väenjoukosta ilmaisi tunnelman.

Lempäälän Karjalaisten puheenjohtaja *Anja Kauppista* huolettaa nuoren väen puuttuminen yhdistyksen toimin-

nasta. Sakkolalaisenemmistöisen seuran jäsenmäärä heilahtelee sadan kahden puolta.

- Toiminnan jatkuvuutta ajatellen nuorta väkeä pitäisi saada mukaan. Synnyinjuuret alkavat moniakin kiinnostaa vasta noin viidenkymmenen iässä. Silloin ei ole enää useinkaan ketään keneltä kysellä, Kauppinen kertoo huomauttaen hänelle itselleen käyneen näin. Sakkolassa syntynyt Anja (Helvi ja Antti Holttisen tytär Haitemaasta) joutui puolitoistavuotiaana lähtemään perheen mukana evakkoon jatkosodan tilanteen seurauksena.

Karjalan liitto myönsi ansiomerkkejä juhlijan yhdistyksen jäsenille.

Hopeinen ansiomerkki: Esteri Jousranta ja August (Aku) Viskari.

Pronssinen ansiomerkki: Elsi Jaatinen, Hanna Kitunen, Irma Nuora, Terttu Nurmesniemi ja Anja Viskari.

Harrastusmerkki: Väinö Leppänen, Annikki Soini, Eino Valtonen, Matti Valtonen, Soili Turkinen ja Helmi Viskari.

Hanna Kitunen

Sattuvasti sanottua

* Älä suulla suuretele, kun et kunnossa kykene.

* Älä pyri pyhän työhön, se ei arkee avita.

* Sitä sanna ei ihminen sano, joka ei tiell' vastaa' tule.

*Ei sitä jouva joulu' all', pyhä all' pylyilemää.

* Ko näät nälän tulevan, nii' kyyristäi kyntämää.

* Sitt' vast' koira uimaa, ko ves' takapuolee nousoo.

Vanhempiensa käyttämiä sanontoja lähetti Aila Mäkinen, os. Vulli Jyväskylästä.

Kesän Karjalan matkoista

Kirjoitan lyhyen selonteon kesän 2001 Karjalan matkoistamme, koska jokainen retki, jolla olin kesän aikana mukana oli ”sävyltään” hieman erilainen ja ehkä samalla pystyn valoittamaan sitä, miten monenlaista matkailu- yms.toimintaa luovutetuille alueille nykyisin suuntautuu.

Kesäkuun alussa olimme Hovinkylä-juhliilla. Itse juhlista ja juhlallisuussistahan on ollut selontekoa aikaisemmissakin Suvannon Seudun numeroissa. Kuten on kerrottu suomalaisia juhlisiin osallistuneita oli mukana runsaasti ja heitä tuli juhlapaikalle useampainakin päivänä eri kuljetuksin. Itse juhlassa yllättäen paikallisia venäläisiä ei paikalle odotetulla tavalla ilmaantunutkaan, vaikka tähän asti projektin eri vaiheissa he ovat mukana hyvin olleetkin. Samoin oli hieman onnetonta, että itse luovutusjuhlallisuuksien aikana keli oli surkeaahko ja sateinen, vaikka retken aikana sää suosi muutoin hyvin.

Hovinkylä-juhlien aluspäivinä meillä oli tilaisuus myös omatoimisesti matkailla alueella kukin omien toivomusten mukaisesti. Teimme muun muassa mukavan junaretken Käkisalmeen, jossa liikuimme sitten sekä jalan että paikallisella taksikyydillä. Samoin pistäydymme taksikyydillä Haparaisissa ja veimme vaate- ja urheilutarvikkeita Sakkolan lastenkodille, jossa kylläkin oli jälleen tilanne, että lapset olivat kesäleirillä Käkisalmissa. Paikallisin apuvoimin tavaroiden kyllä luvattiin tulevan toimitetuksi perille myöhemmin, mihin tietysti luotamme ja uskomme.

Tässä samassa yhteydessä haluan lähetää myös parhaat kiitokseni eri tahoille, jotka ovat omista juhlamaiseloissaan kiitelleet myös omaa pientä panostani juhla järjestelyihin ja vastavasti kiitän niitä tahoja, jotka asioiden sujumisesta päävastuun kantoivat sekä terveisiä kaikille matkalla tapaamillemme uusille ja vanhoille tuttaville.

Heinäkuussa oli vuorossa perinteinen

kotiseuturetki Sakkolaan ja Pyhäjärvelle. Pysähdyimme jo menomatalla tavallista pidemmäksi aikaa Viipuriin. Kävimme katsomassa Viipurin vanhaa Taidemuseota Pantsarlahden bastiljoineilla, kiipesimme Viipurin linnan torniin ja ajelimme Maakunta-arkiston ohi katsomaan Mon Repos'n puiston nykytilaa. Ohitimme Raatihuoneen torin, vanhan päävartion, Kauppatorin, Torkkelinpuiston, Punaisenlähteen torin, Aalto-kirjaston jne. Lopuksi ruokailimme varsin hyvätaisoisessa paikallisessa ravintolassa nimeltään Duet (sijaitsee Punaisenlähteen torin kulmalla muuten). Kolmen ruokalajin ateria oli edullinen ja hyvä.

Matkaa jatkoimme tekemällä pienen mutkan Muolaaseen ja Kyyrölään.

Kiviniemen koskilla pysähdyimme jaloittelemassa ja ostoksilla. Koskaan aikaisemmin ei kosken markkina-alueella ole ollut sellainen kuhina kuin viime heinäkuussa. Uusia myymälöitä oli tullut useita, vanhoja laajennettiin ja torikauppaa oli joka lähtöön. Samoihin aikoihin näytti olevan pietarilaisten lomakausi parhaimmillaan ja Kiviniemi onkin muodostunut myös datsalaisten ostospaikaksi.

Pyhäjärvellä olimme majoitettuina Antti Musakalla ja sieltä käsin teimme retken Saapun ja Sakkolan kirkonkylän kautta Haparaisiin. Saapurissa kävimme etsiskelemässä Aila Mäkisen (os. Meskanen) kotipaikkoja. Maisemissa tietysti oli tuttuja piirteitä, mutta kovasti alue on sielläkin hiljentynyt ja muuttunut muistojen Saapurista. Tulimme Saapurista hieman harvemmin käyttämämme reittiä kirkonkylälle ja sieltä Haparaisiin. Linja-autossa ensin Aila muisteli elämänmenoa sekä Saapurissa että sukulaisten luona Haparaisissa ja sitten Meeri Kopola (os. Kopperoinen) kertoi Sakkolan alueen maisemista, paikoista ja tapahtumista. Mukana kyydissämme oli jälleen myös pietarilainen Olga Evdokimova, joka on ennenkin retkeillyt kanssamme ja ollut suureksi avuksi tulkauksentehtävissä.

Haparaisissa oli tänä vuonna käyn-

nissä metsätyöt ja Rapamäellä oli sekä puutavaran kokoaminen että lastaus jatkokuljetukseen.

Kävimme lastenkodilla avustustyön kanssa ja saimme tällä kertaa tavarat perille, vaikka olikin perinteiseen tapaan epäselvyyttä siitä, että ilmaannuimme paikalle ilman etukäteen varattua audienssia. Lopulta tavarat kuitenkin otettiin hyvillä mielin vastaan.

Pyhäjärven Taukotupa palveli kuten tavallista erinomaisesti ryhmäämme, vaikkakin eräänä iltana sähkökatkesivat useaksi tunniksi. Käytimme ajan hyödyksemme ja retkeilimme Käkisalmeen kertoajellulle.

Paluumatkalla Viipurissa tapasimme paikallisen kunnan virkamiehen, jonka kanssa kävin alustavasti tutustumassa paikallisen sokeain yhdistyksen toimiloihin ja toimihenkilöihin. Olen jonkun aikaa tehnyt pientä avustavaa työtä yhdistykselle ja lokakuussa oli määrä suorittaa isomman delegaation kanssa vierailu Viipuriin. Tätä valmistellen pistäydyimme yhdistyksen paikoilla.

Viipurissa muuten on vanhassa kaupungissa havaittavissa viriämistä rakennusten kunnostuksessa. Useinkin kohdetta on alettu kunnostaa ja vuosikymmeneten saatossa kertyneitä ”rönssyjä” on alettu purkaa alkuperäisten rakennusten yhteydestä. Kunnostustyö näyttää jopa varsin tasokkaalta ja tulee hieman mieleen Tallinna 1990-luvun alkupuolelta. Viipurilainen yhteyshenkilöni kertoikin, että Viipuri saa nykyisin melko hyvin EU:n Tacis-rahoitusta näihin kunnostuskohteisiin, joskin tarve on edelleen tarjontaa suurempi. Kaunis ja kunnostettu Viipuri olisi varmasti kaikkien etu ja tavoite.

Kiitoksia kaikille mukana olleille ja tiedoksi, että ensi heinäkuun lopussa lähdän matkalle pikkubussilla, johon kuljettajan lisäksi sopii 11 henkilöä. Seitsemän paikkaa on jo varattu...

Lokakuussa tein vielä sääksmäkeläisen Kokutus-yhdistyksen kanssa ret-

JOULUTERVEHDYS SAKKOLA-KORTEIN

Sakkola-Museo painattaa joulukortteja, joiden aiheena on Sakkola. Kortteja myydään kätevisissä paperitaskuissa, joissa on aina erikorttia. Korttien kuva-aiheina ovat taiteilija Martta Karvonen-Olesenin talviaiheiset kuvat, Sakkolan kirkko sekä varhaisimmat Sakkolaa esittävät väripostikortit. Korttimaksavat 20 mk/ paperitasku (sis. 8 kpl kortteja) plus postimaksu.

Kortteja voi tilata puhelimitse Juha Kuismalta 03- 3748 341 tai os. Sakkola-Museo, PL 15, 37501 Lempäälä.

Kysy myös Lempäälän, Vesilahden ja Punkalaitumen paperi- ja lahjatavarakaupoista.

Korttien tuotto käytetään lyhentämättä Sakkola-Museon hyväksi.

PERINNETUOTTEITA TARJOLLA KARJALAN KANNAKSELTA, OSTA VAIKKA LAHJOIKSI!

Videokasetteja HOVINMÄEN JUHLASTA 9.6.2001, noin 1,5 tunnin kooste muistomerkin uudelleenvihkimisestä ja Hovinkylän syntymän 90-vuotisjuhlasta. Myös kasetteja TALKOOMATKOISTA v. 2000 on saatavana. 150 mk/ kpl.

Pietarilaisen Dimitri Shitovin VÄRIKUVAKORTTEJA ”SAKKOLA – MUISTOJEN SEUTU”. 20 mk/ 4 kpl.

Vaikkapa joulukortteiksi!

Myös lahjoitusmaa-aiheisia ”PRONSSIKORTTEJA” vielä saatavana. 10 mk/ kpl.

Lahjoitusmaa-alueiden historiaa kautta aikojen ”HOVINKYLÄ 1911-2001” 90-vuotisjuhlakirjassa. 250 sivua koviin kluuttikansiin sidottuna. 250 mk / kirja. Myös 80-vuotisjuhlakirjaa ”HOVINKYLÄ 1911-1991” saatavana muovikansiin sidottuna. 150 mk/ kpl.

Tiedustelut ja tilaukset HOVINKYLÄSEURALTA: Soini Hartikainen, puh. 03- 675 1482, 0400 207 844 tai Meeri Häkkinen, puh. 09 – 801 1381

ken uudelleen Viipuriin. Olin luvannut etsiskellä sokeain yhdistykselle tukijoita Suomesta ja tämä mainittu sääksmäkeläinen yhdistys koki asian tärkeäksi ja halusi osallistua materiaaliin ja ehkä myös myöhemmin jonkinasteiseen taloudelliseen avustamiseen. Varsin lyhyessä ajassa lehti-ilmoituksen kautta yhdistys löysi valtava määrä yksityisiä lahjoittajia, joiden kautta oli kertynyt materiaalista apua jopa enemmän kuin saatoimme matkaan ottaa. Lisäksi olin itse saanut vanhoja kanaviani myöten pienen oman lisäni toimitukseen. Alkuperäinen tarkoitus oli avustaa tällä matkalla vain sokeain yhdistystä, mutta materiaalitulva edesauttoi sitä, että ryhmämme kävi myös Viipurin lastensairaалassa, jossa materiaallisen ja lääkinnällisen avun tarve on huutava. Sairaалassa on kyllä materiaaliapuuteista huolimatta ammattitaitoinen henkilökunta ja yleisille ei ole aivan ankea. Hellyttävintä mukanaolijoiden mielestä olivat osastoilla olevat synnytyksen jälkeen hylätyt lapset, joiden jatkokohtaloa ei edes uskallettu arvailla.

Viipurista olimme ennen matkaa saaneet myös lisätietoa, että Viipurin alueen läheisyydessä heikoimassa tilanteessa tällä hetkellä on Lesogorskin lastenkoti, joka sijaitsee n. tunnin ajomatkan päässä Viipurista. Meillä ei kuitenkaan aikataulumme vuoksi ollut mahdollista käydä tällä kertaa paikan päällä, vaan lastenkodin johtaja kävi tila-autolla noutamassa materiaaliapua Viipurista. Tapaamisen yhteydessä Kokutus sopi, että ensi keväänä he tekevät erikseen retken Lesogorskiin ja samalla käynnillä he palaavat myös Viipuriin jatkaen siten nyt käynnissä olevaa avustushanketta.

Haluan vielä kerran kiittää Kokutus-yhdistystä lämpimästi siitä, että he otivat haasteen vastaan ja edesauttoivat sokeain yhdistyksen jäsenten avustamista isolla panoksellaan. Toivon myös, että vaikka kaikkinaisen tarve eri kohteissa on huutava, löytyy myös jatkossa voimia invalidien ja invalidisoituneiden ihmisten avustamiseen lasten ja vanhusten asioiden ohessa.

Reissuterveisin

Jouni Koivisto

Metsäpirtin Taipaleenkylän seutu vuonna 1870

Vuonna 1780 herra Johan Stråhlmann laati Taipaleen kylässä sijaitsevista hovipankkiiri Friederitzin maista kartan verotuksen määrittämistä varten. Jyrki Paaskosken kirjan Vanhan Suomen lahjoitusmaat 1710-1826 mukaan mainitun tilanomistajan täydellisempi nimi on hovipankkiiri, parooni Johan von Freedericksz, joka osti Sakkolan (Petäjäjärven) donaation Novgorodin kuvernööriltä kreivi Jacob Johann von Sieversiltä 35 000 ruplan kauppahinnalla vuonna 1775.

Itse asiassa tila oli vuonna 1780 jo siirtynyt pankkiiri-isän 1779 kuoltua hänen pojalleen, tykistön everstiluutnantti Petr von Fredekickzille. Kartta on ilmeisesti laadittu 1765 annetun manifestin määräyksiin perustuen. Tuossa manifestissa määrättiin laatimaan kartat lahjoitusmaatiloihin niiden todellisen koon ja ns. maanluonnon selvittämiseksi, jotta verotus voitaisiin määrittellä oikein.

Kartta Sakkolan pitäjän Taipaleen kylän maista on talletettuna käsittämisen Maanmittauslaitoksen karttavaraan. Olin tutkimassa Taipaleen kylän isojaon karttoja Uudenmaan Maanmittauspiirin tiloissa, jossa karttojen mikrofilmejä säilytettiin. Huomasin hakeutumistossa viitteen vuoden 1780 kartasta. Tilasin vanhasta kartasta kopion, joka osoittautui varsin mielenkiintoiseksi. Kun vertasin karttaa 1930-luvun topografikarttoihin, totesin sen olevan varsin tarkkaa työtä ja pystyin muutamien yhteisten kiintopisteiden avulla kohdistamaan kartat varsin tarkoin oikeaan asentoon toistensa päälle. Olin vertailua varten kopioinut tietokoneen avulla 1780-vuoden kartat läpinäkyville kalvoille mittakaavaan 1:20000.

Laatokan ja Suvannon välissä oleva kannas oli vielä 1780 ehjä, sillä "Tai-

paleen miehet" eivät olleet ehtineet kaivaa kannaksen poikki tulvaajaa, jotka pitkin Suvannon vedet vastoin suunnitelmia ryöstäytyivät Laatokkaan sillä seurauksella, että Suvannon vesipinta laski 7-8 metriä ja Taipaleen joki syntyi. Tähän tapaan kulkee yksi niistä monista kertomuksista, joita kerrotaan Taipaleenjoen ensimmäisistä hetkistä.

Tuohon vanhaan karttaan on piirretty kannaksen poikki kaksi yhdensuuntaista viivaa ja niiden viereen on kirjoitettu teksti "suunniteltu kanava". Minkäänlaisia merkintöjä jo tuohon mennessä suoritetuista kanavan rakentamis- tai kaivuutöistä kartassa ei ole. Oheisessa karttapiirroksessa on piirretty samaan koordinaatistoon Taipaleenjoen seudun nykyiset ja vuoden 1780 vesistöjen rantaviivat päällekkäin.

Karttapiirroksessa voidaan tehdä mm. seuraavat havainnot ja oletukset:

1. Taipaleenjoki syntyi kutakuinkin sille kohdalle, mihin tulvakanava oli suunniteltukin.
2. Joki ohittaa Taipaleen vanhan kyläkeskuksen, jossa tosin vuonna 1780 on vain yksi talo ja ilmeisesti varsin vähäisessä käytössä oleva ortodoksikirkko.
3. Pahimman vedenvirtauksen aikana Suvannon vesien ryöstäytyessä läpi kannaksen ovat rakennukset todennäköisesti saaneet vaurioita, mutta peltojen ruokamultakerroksia vesi ei ole vienyt mennessään, sillä 1930-luvulla pellot olivat suurin piirtein samalla alueella kuin vuonna 1780 – ortodoksikirkon ja Laatokan rannan välissä. (Peltojen sijainti ei näy liitteenä

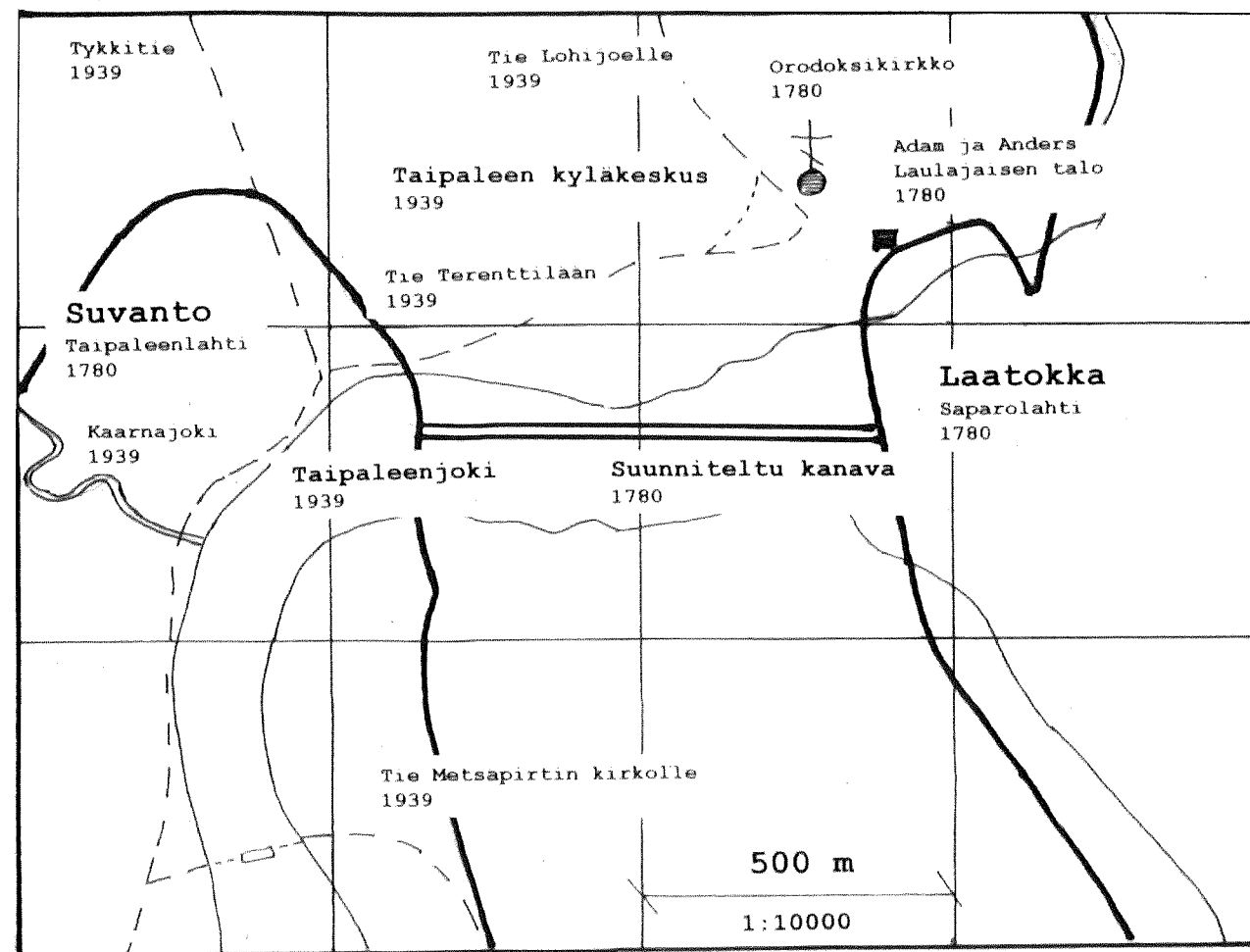
olevassa kartassa.)

4. Kannaksen leveys suunnitellun ja ilmeisesti aikanaan kaivetunkin tulvaojan kohdalla on rannasta rantaan noin 750 metriä.

5. Vanhaan karttaan piirretty Suvannon rantaviiva asettuu 1930-luvun kartalla lähes 16 metrin korkeuskäyrälle ja on silloin noin 11 metriä Laatokan vedenpintaa ja noin yhdeksän metriä nykyistä Suvannon pintaa korkeammalla (näissä arvioissa ei ole otettu huomioon jääkauden jäljiltä vieläkin tapahtuvaa maannousua, joka vuosien 1780 ja 1930 välillä lienee ollut 0,5 metrin luokkaa tällä alueella).

6. Vuoden 1780 kartassa ei ole korkeuskäyriä, joten on mahdotonta tietää tarkkaan, kuinka leveä kaista kannaksesta on suunnitellun kanavan kohdalla yli 15 metriä korkea, mutta noin 150 metriä Taipaleenjoen rannoista pohjoiseen ja etelään kannas on runsaan 400 metrin leveydeltä yli 15 metriä korkea. On kuitenkin luultavaa, että kanava on suunniteltu kohdalle, jossa kaivettavaa on vähiten. Ei liene kovin kaukana totuudesta, jos olettaa ylikorkean osan kannasta olleen suunnitellun kanavan kohdalla vähintään 300 metriä ja maksimikorkeuden hieman alle 200 metriä merenpinnan tasosta. Paikka lienee sama, mistä veneitä on vedetty yli kannaksen ennen vuotta 1818.

7. Purkauksen rauhoituttua ja virtauksen tasaannuttua vastasyntynyt Taipaleenjoki kutistui varsinkin alkumatkaltaan muutaman metrin levyiseksi pikkujokeksi, jonka virtaama muodostui harvoista Suvantoon laskevista puroista. Alajuoksultaan Viisjoen yhtymäkohdan jälkeen joki tietysti selvästi

Metsäpirtin Taipaleenkylän seutu

1780 (Paksu aariviiva)
1939 (Ohut aariviiva)

suureni. Putous Suvannosta Laatokkaan lienee ollut kolmen metrin luokkaa. Keväällä lumien sulaessa Suvannon altaan alueelta virtaus tietysti huomattavasti vilkastui.

Taipaleenjokiin syntyi nykyisen tietämyksen mukaan toukokuun 21. päivänä 1818 (muutakin päivämääriä kyllä joissakin kirjoituksissa mainitaan), mutta sai nykyiset mittasuhteensa vuonna 1857, kun Kiviniemen kannas puhkaistiin ja lähes koko Vuoksen virtaama ohjattiin Suvannon kautta Taipaleenjokeen. Otavan Ison Tietosanakirjan mukaan Vuoksen keskivirtaama Imatran kohdalla on noin 600 kuutiometriä sekunnissa.

Kimmo Laulajainen

Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy jouluksi: joululehteen tulevan aineiston pitää olla toimituksessa ehdottomasti perjantaihin 7.12. mennessä!

Metsäpirtin juttujen
yhdyshenkilö, toimittaja
Anja Kuoppa
Puh. 044 28 44 330
Sovintola 1, 14240 Janakkala

Haavemajasta todellisuutta?

Kalevi Hyytiä (vas), Aulis Ukkonen, Vesa Hämäläinen ja tiedustelija Ossi Tuokko hymyilevät kartalle. Talokauppoja tiedossa?

Metsäpirtti Seura kokoontuu Karjalalalossa jokaisen kuukauden kolmantena keskiviikkona, mikä kaikille täten tiedoksi: tervetuloa! Viime kokouksessa olikin isoa asjaa. Venäjällä on muhimassa lainsäädäntöuudistus, jonka mukaan ulkomaalaiset voivat hankkia omistukseensa tai vuokrata valtion omistamaa maata.

Niinpä teimme Ossi Tuokosta tiedustelijan, ja karttoja leviteltiin jo viime kokouksessa pöydälle. Koselassa olisi

myytävänä keskeneräinen omakotitalo noin 1500 neliön tontilla. Matkaa nykyiseen kulttuurikeskukseen on noin 500 metriä. Ossi Tuokko opasti, että tarkalleen ottaen talo on Kulttuuritalosta noin 300 metriä Taipaleen suuntaan ja sijainti entisellä Tuokkolammella.

Talon alakerta on 120 neliömetriä ja ullakolle voitaisiin rakentaa 75 neliötä tilaa, lisänä avoin kellari. Ulkona on pieni sauna ja piharakennus. Tuokko laskeskeli, että alakerrassa voisi yöpyä yhdeksän henkeä ja yläkerrassa kymmenkunta.

Rahaa nykyinen omistaja pyytää nyky-

kyisessä kunnossa olevasta rakennuksesta 20 000 dollaria. Arvio on, että valmiiksi rakennettuna rahaa kuluisi pyöreät 200 000 markkaa, jos työt tehtäisiin talkoilla.

Koselassa on tarjolla myös pari pie-nehköä tontti 15 000 markan kappalehintaan.

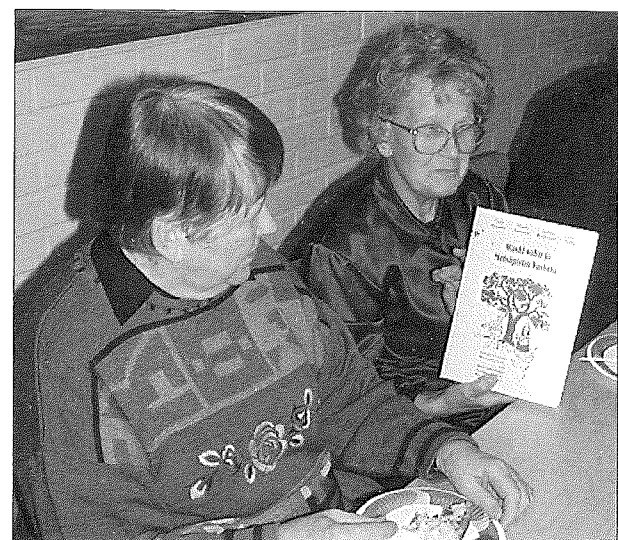
Iltaan sateli kysymyksiä. Kannattaa ostaa, millainen yhtymä voisi käydä kauppaa, mikä oikeudellinen takuu hankkeelle voidaan saada, ketkä lähtevät hankkeeseen mukaan jne.

Mutta oli muutakin uutta. Mauno Koskinen lahjoitti seuralle uunituoreen vaskeloisten mukkean kyläkirjan, Vaski-suku ja Metsäpirtin Vaskela. Kirja maksaa 330 markkaa.

Tällasii asjoi päällimmäisest pinost. Mie kysyn ihan omal nimelläin, jot jos kerra ruvetaa kauppoi hieromaa, miksei vuokrattais Hatakanmäki 50 vuueks. Siin ois meil juhkakukkulaa monek vuueks, mahuttais kaik ja nähtäis kerral paljo. Karjalas paistaa ain päivä, jote kirjokans riittäis katoks! (Saaha niit telttoiki.)

Mukavia pikkupakkasia kaikil!

Anja Kuoppa

Metsäpirtti Seuran pitkäaikainen sihteeri Lahja Linneto (vas) ja Ella Hinkkanen ihastelevat uutta kyläkirjaa.

Etelä-Pohjanmaan Pirttiläisten vuosikatsaus

Etelä-Pohjanmaan Metsäpirttikerho on toiminut kahdeksan vuotta metsäpirttiläisten omana pitäjäkerhona. Perustamiskokous oli 24.10.1993 Seinäjoella.

Kerhon tarkoitus on koko ajan ollut toiminen yhdyssiteenä ja tapaamisten järjestäjänä, kuten myös yhteydenpito muiden Metsäpirttikerhojen kanssa. Vuotuiset pitäjäjuhlat ovat kuuluneet ohjelmaan. Kotiseuturetket ja talkoomatkat Metsäpirttiin ovat tulleet yhä useammalle kesäloman tärkeäksi tapahtumaksi. Nuorelle väelle ne ovat juhlatkoja omaan historiaan.

Metsäpirttikerhon johtokuntaan kuuluvat puheenjohtaja Esko Lylander Laihialta, varapuheenjohtaja Martti Peltonen Kauhajoelta, jäseninä Mauno Hämäläinen Jalasjärveltä, Esko Koiranen Kurikasta, Maire Ojanperä Vaasasta, Marjatta Ruokonen Nurmosta, Aino Yli-Kortesniemi Kauhajoelta ja Pirjo Herttua Nurmosta sekä varajäsen Alpo Koiranen Kurikasta.

Kuluneen vuoden toiminta on noudatellut entisiä vuosia. Vapputapahtuma oli Seinäjoella ja kesäkuussa osallistuttiin Mikkelissä Karjalan Liiton kesäjuhliin. Metsäpirtin pitäjäkyltti oli urhoollisesti omalla paikallaan pitäjäkulkueessa. Osallistuimme heinäkuussa Mynämäellä pitäjäjuhliin, jonne menimme yhteisellä linja-autolla.

Heinäkuun alussa tehtiin matka Metsäpirttiin. Järjestimme heinäkuussa myös kutsuvierailun Tampereen ja Uudenkaupungin Metsäpirttikerhoille. Olemme olleet uuskaupunkilaisten vieraina pari vuotta sitten ja tampere-laisten viime syksynä.

Kauhajoki oli julistautunut kaupungiksi juuri 1.7.2001 ja niinpä kutsumme vieraamme Kauhajoen Sotka-Pirttiin heinäkuun viimeisenä sunnuntaina. Elokuussa kerhomme neljä jäsentä oli mukana kunnostamassa lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkiä Metsäpirtissä. Vuoden viimeinen kokoustumuksjuhla on joulujuhla 2.12. Laihian vanhalla Meijerillä.

Tässähän me: johtokunta....

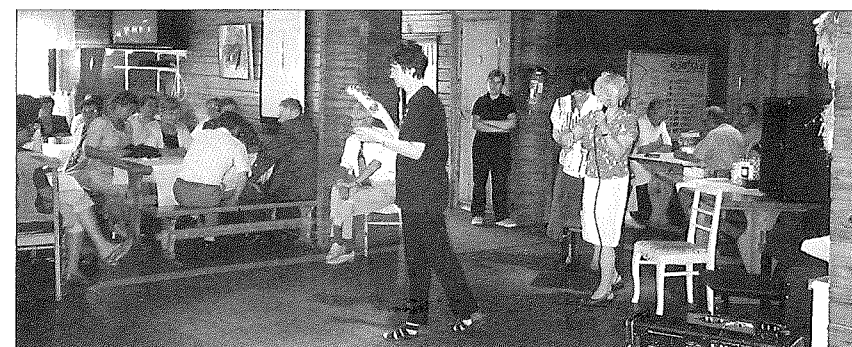
Vaikka toiminta-alueemme on laaja, jokaisessa tapahtumassa on ollut paljon iloisia pirttiläisiä. Nykyisillä asuinseuduilla eläessämme sulaudumme arkioloissa kielellisesti paikallisiin. Yhteisissä tapaamisissa kuitenkin oma murre nousee kielellä ja pöydän toisella puolella istuva vastaa vilkkaasti keskustelukumppanille: Kyl mie lähen tuas ens kesän Metsäpirtti. Lähethä siekii?

Nuoremmille on tullut eläväksi entinen kotiseutu Karjalassa juuri näiden matkojen ansiosta. Vaikka katselemme siellä suurelta osin niitä "olematomia", näemme sielumme silmin kauniin entisen maiseman ja sen asukkaat arkisissa puuhissaan tai kesäisissä ju-

lariennoissaan.

Sotkan Kesti-Pirtti, aurinkoinen sää ja uusi puheenjohtajamme Esko Lylander Orvokki-vaimonsa kanssa toivotti vieraat ja oman väen tervetulleiksi. Ohjelmaa oli sekä ulkosalla että sisällä. Heitetiin lantia ja yritettiin saada ketjunpätät solahtamaan pöytälevyn keskellä olevaan koloon. Lantinheiton voittaja, Etelä-Pohjanmaan Karjalaisseurojen piirin puheenjohtaja Suli Ylikoski, sai pullon kirkasta, jonka hän lahjoitti arpajaisiin. Ketjunheitossa Esko Lylander sai eniten eli kolme ketjua kymmenestä.

Maire Ojanperä

Kuvassa Orvokki vie onnellisille voittajille arpajaisvoittoa – eihän juhlaa ilman arpajaisia!

Ruokakirjaan kaivataan tietoja Metsäpirtin ja Sakkolan väeltä

Metsäpirttiläiset ystävineen tapasivat Tampereella

Tampereen seudun Metsäpirttikerholla oli sunnuntaina 7.10. vieraita Helsingin Metsäpirtti-seurasta, sakkolaisia Lempäälästä ja Tampereelta sekä inkeriläinen Helmi-rouva Turusta. Väkeä oli yhteensä 30.

Musiikinopettaja Laura Suuriniemen pianosikermän jälkeen nautittiin karjalainen ateria – lihapottia, hapankaalaa, rosollia, piirakoita sekä kahvin kanssa rahka- ja omenapiirakkaa.

Iltapäivän vierailijoina olivat kotiteollisuusopettaja ja ikonimaalari Aune Koppanen ja opettaja Taimi Pukki.

Aune Koppanen on julkaissut uudeleen muistelmansa Sakkolan Kiviniemestä nimellä ”Juuret syvällä Karjalassa”. Kirjan aineiston hän on kerännyt 20 vuoden aikana, ja kyseessä onkin laajempi teos kuin suku- ja henkilökohtainen historia.

Haastattelijan huomautukseen, että kirjan luettua tulee mieleen, että Sakkola on ollut koko Karjalan kannaksen tärkein pitäjä, tulee Aunelta napaka vastaus: ”Niitä se onkii!”.

Kirjan kokoaminen, haastattelut vuosien mittaan ja kirjoittaminen on vaatinut uskomattoman työmäärän. Kirjaa elävöittävät ja selventävät kartat ja valokuvat.

Julia Keski-Mäenpään Larin Paraske-runot johdattelivat kuulijat toisen uutuuskirjan pariin. Opettaja Taimi Pukki kertoi teoksesta ”Waski-suku ja Metsäpirtin Vaskela”, jonka kirjoittamiseen hän on osallistunut. Samalla saimme todistuksen niistä ongelmista, mutta myös onnistumisen hetkistä, joihin sukututkija joutuu. Tämänkin kirja on vaatinut valmistuakseen sitkeää uurastusta.

Helsingin Metsäpirtti-seuran terveisiä toi Aulis Ukkonen kertoen Lahjoitusmaatalonpoikien patsaan kunnostustöiden nykyvaiheista ja ”haaveesta” hankkia Metsäpirtistä oma maatila tukikohdaksi.

Tampereen seudun Metsäpirttikerhon julkaisuhankkeista kertoili Raija Haapsaari. Runoilija Helena Eevasta on ilmestynyt laaja artikkeli musiikkikirjastoja Intervalli-lehdessä (1/2001). Nyt on tekeillä ”Ruokamuistoja Metsäpirtistä” –julkaisu, johon toivotaan lisää kirjoituksia toisen ja kolmannen polven siirtokarjalaisilta. Sakkolalaiset muistelut ovat myös tervetulleita, samaa leipää kun syötiin.

Miellyttävä iltapäivä päättyi laulaen ja tavataan taas –toivotuksiin.

Raija Haapsaari

Vuonna 1934 Sakkolassa Yläsuvannon nuorisoseuran talossa. - Rouva Alma Kiviranta oli Haidermaan kyläosaston puheenjohtaja, pöydän päässä istumassa. Vasemmalla Anni Lehtonen, Maiju Virkki paikallisosastosta onnittelmassa sekä Alisa Koiranen, Maikki Naskali, Helena Sipiläinen, Alina Kekkonen ja Anna Kekki Haidermaan kyläosaston johtokunnasta, kirjoittaa kuvan lähettänyt Anna Kaasalainen.

Tilauskuponki SUVANNON SEUDULLE

Tilaan pitäjälehti Suvannon Seudun hintaan 20 euroa

Nimi

Osoite

Kestotilauksena ☐

Vuodeksi 2002 ☐

Lahjatilauksen saaja:

Maksaja

Palautetaan osoitteella Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä

Suvannon Seutu

Sakkolaista, metsäpirttiläistä ja karjalaista perinnettä vaaliva pitäjälehti.

Julkaisija Sakkola-Säätiö ry.

Toimitus

Päätoimittaja Marjo Ristilä-Toikka p. 03- 3748 448, 040 730 2622
osoite Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä

Metsäpirtin yhdyshenkilö, toimittaja Anja Kuoppa

p. 044 28 44 330,
osoite Sovintola 1, 14240 Janakkala
sh-posti anjan@mail.htk.fi

Ilmestyy 8 kertaa vuodessa

(helmi-, huhti-, touko-, kesä-, heinä-, syys-, marras- ja joulukuu)

Painos 1500 kpl Koko A4, sivuja 24, mv

Tilaushinta 20 euroa (n. 118 mk) / vuosikerta

Pankki TSOP, 37500 Lempäälä tilinumero 522803- 211955

Internet-sivut:

www.sakkola.fi

www.metsapirtti.net

Painopaikka

Vammaspaina, Vammala

Sakkola -museo -hankkeen postiosoite on:

**SAKKOLA-MUSEO/
SAKKOLA-SÄÄTIÖ**

PL 15

37500 Lempäälä

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä
Lempäälässä Anneli Kuisma ja Aaro Viskari

Annali Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 70 markkaa ja
Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110 markkaa.
Postilähetuksista peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

SAKKOLAN PITÄJÄ- JUHLAN VIDEO

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjäjuhlavideo kesän
1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista
juhlallisuuksista Karjalan kotikunnulta hintaan 150 markkaa.

TILAUKSET:

Ilpo Kuparinen puh. 03- 3738 195, 254 0640 tai 0400 307 550

Videota voi myös noutaa Crane Video Oy:n toimipisteestä
Tampereen Näsilinnankatu 28

tai Vesilahdesta Kuparisen kotoa Rautialantie 525.

Tilauksia otetaan vastaan myös Sakkola-Säätiössä.

PITO-KALAASI KY

Pitopalvelu Aila ja Kati Heikkilä, Tampere

Puh. 03-343 3902, 03-266 2002, 0400 548 526

Putkiliike

P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

TILAA SINÄKIN

OMA

SUVANNON SEUTU

♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

Seuraava lehti

ilmestyy

joulun alla.

SUVANNON SEUTU

**Suvannon ympäristön
kotiseutulehti**

Ilmestyy vuonna 2001 8 kertaa

Tilaushinta

20 euroa/vuosikerta

Ilmoitushinnat

1 mk palstamillimetri (+alv 22%)

Pankki

TSOP, 37500 Lempäälä

Tilinumero 522803-211955

Toimitus Suvannon Seutu,

Rautasema, 37550 Lempäälä

Puhelin (03) 374 8448 iltaisin

tai 040 730 2622

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä

Metsäpirtin yhdyshenkilö

toimittaja Anja Kuoppa, Janakkala

p. 044 28 44 330

Toimituskunta

Esko Kallonen

Eero Koppanen

Ritva Koski

Juha Kuisma

Hannu Paukku

Kirjapaino Vammaspaino, Vammala